

Visitatie lidscholen Nederlandse Dalton Vereniging

Visitatieverslag VO

Zie handleiding visitatie lidscholen
 (Gebaseerd op Toetsingskader Erkenning Daltoninstellingen)

Naam school	Stedelijk Dalton Lyceum / locatie vwo
Adres	Overkampweg 125
Postcode en plaats	3328 BL Dordrecht
E-mailadres school	overkampweg@dalton-dordrecht.nl
Telefoonnummer school	078-6182978
Directeur	L.A.F. (Laurens) Gerrits
Adjunct-directeur	E. (Erik) Zomervrucht
Daltoncoördinator	E. (Erik) Zomervrucht / E. (Erik) Driessen
Aantal klassen	30
Aantal leerlingen	762
Schoolsoort/afdelingen	vwo
Aantal leraren	59
In bezit van Daltoncertificaat	12 (en 10 deelnemers Nunspeet tweedaagse)
Bezig met Daltoncursus	5
Nevenvestigingen	nee
Stand van zaken inspectie	Onderwijsresultaat 2018: voldoende (basis arrangement)
Visitatieteam	
Voorzitter	dhr. Paul Hendriks
Lid 1.	dhr. Peter Timmers (vicevoorzitter)
Lid 2.	mevr. Nanda de Roo
Lid 3	dhr. Joost Hazelaar
Lid 4	Mevr. Katrien v.d. Gevel
Lid 5	mevr. Marinka van Gelder
Lid 6	Mevr. Els Meijknecht
Lid 7	dhr. Karel Hermans
Datum visitatie	20 - 03 - 2019
Soort visitatie	V versnelde visitatie licentieverlenging
(besluit vorige visitatie)	

Commissies visitatie PO en VO
 Nederlandse Dalton Vereniging
 Bezuidenhoutseweg 251-253
 2594 AM Den Haag
 Tel. 070 - 331 52 81

AANBEVELINGEN VORIGE VISITATIE

aanbeveling 1..

Zelfstandigheid.

Geef meer ruimte aan leerlingen in de studiewijzers voor hun eigen planning in tempo en keuzes over langere perioden.

Biedt in de reguliere lessen meer activerende werkvormen aan en geef leerlingen meer kans en uitdaging om invulling te geven aan hun eigen leerproces

evaluatie school

Studiewijzers per week zijn voor veel leerlingen een handig spoorboekje maar voor sommige leerlingen klemmend, weinig uitdagend en is er (te) weinig te kiezen; ook voor docenten is het niet flexibel genoeg. We streven er daarom naar dat de Studiewijzers (inclusief differentiërmogelijkheid) één van de mogelijke leerroutes is voor de leerlingen. Daarnaast moet een docent de ruimte kunnen nemen om af te wijken (bijvoorbeeld i.v.m. actualiteit of tempoproblemen) en moet een leerling ook zijn eigen route kunnen kiezen naar de eindtoets aan het eind van het kwartaal. Er zijn dus in feite 3 routes.

We zijn echter ontevreden met de huidige situatie waarin in klas 1 met huiswerk wordt gewerkt en klas 2 t/m 6 met studieplanners. Probleem met de studieplanners is dat een gedetailleerde planner te weinig ruimte en keuzes laat en een globale planner voor sommige leerlingen te weinig houvast biedt. Zoekende zijn we op gebied van huiswerk-agenda- studiewijzers-plannen. De daltonwerkgroep werkt aan een voorstel voor aanpassingen in schooljaar 19-20.

Om met name voor de bovenbouw leerlingen (V5 en V6) de ruimte, de eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid en de keuzemogelijkheden te vergroten is de daltonwerkgroep aan het brainstormen over een "dalton 2.0" met meer daltontijd en keuzemogelijkheden. In dit schooljaar 18-19 wordt er geëxperimenteerd met facultatieve lessen, vrijstellingen en snipperuren voor V5/V6.

aanbeveling 2.

Samenwerking.

Ontwikkel een doorlopende leerlijn op de kernwaarde samenwerking voor in de lessen en in het daltonuur waarin inhoud gegeven wordt aan diverse praktische vormen van samenwerking (samen leren, coöperatief en interactief afhankelijk leren).

Stimuleer het samenwerkend leren, c.q. het teamleren van docenten door het ingezette beleid van collegiale visitatie verder uit te bouwen en te verbinden met een systematische praktijk van intervisie. Geef het delen van goed practise en het collegiaal en gericht uitwisselen van ervaringen een belangrijke plaats in het scholingsbeleid/plan van het Stedelijk Dalton Lyceum.

evaluatie school

*Met betrekking tot de daltonvaardigheden (**zelfstandigheid, verantwoordelijkheid, samenwerking en reflectie**) gaan we geen uitgebreide leerlijnen beschrijven waarin precies beschreven staat welke vaardigheden in welk leerjaar door de leerlingen beheerst moeten worden. Van belang is dat de leerling zich blijft ontwikkelen; de daltonvaardigheden zijn daarbij een middel en geen doel.*

Binnen en buiten de lessen, daltonuur en CSM activiteiten is veelvuldig sprake van samenwerking op diverse manieren. Sommige vakken (BSM, NLT, ..) bestaan voor een groot deel uit groepsopdrachten. Bij CSM activiteiten, techniek- en productiegroepen voor theaterproducties zijn de ouderejaarsleerlingen coach voor de jongerejaars. Een groot deel van de CSM activiteiten wordt begeleid door ouderejaars leerlingen. Samen met de leerlingenraad worden thema daltonuren aangeboden (bandenplakken, goochelen, poëzie, Spaans, literatuur, boekhouden, mindfulness, ...). Leerlingen van V5 verzorgden, bij afwezigheid van onze activiteitenbegeleiders, de opvang van leerlingen van klas 1 en 2 bij tussenuren.

Bij de jaarlijkse leerlingenreünie krijgen we regelmatig positieve feedback: namelijk dat ze t.o.v. hun medestudenten een voorsprong hebben in (het organiseren van) samenwerken. Dit geldt ook voor presenteren.

Bij iedere passende gelegenheid (studiemiddag, jaaropening, etc.) worden door het MT mooie, trots makende praktijkvoorbeelden van (leren) samenwerken door leerlingen en/of collega's gegeven. Naast dat het inspireert, wijst het de personeelsleden er op, dat wat we doen aan leren samenwerken redelijk normaal lijkt, maar toch echt wel bijzonder is.

*Samenwerking van docenten vindt vooral plaats in de secties en bij de diverse CSM activiteiten en excursies. Op 20 maart 2018 is een studiedag georganiseerd voor alle docenten over **De toekomst van ons onderwijs** waarin gezamenlijk een dag gesproken is over de richting waarin ons onderwijs zich moet aanpassen. Dit heeft geresulteerd in een lijst van 10 ontwikkelpunten/wensen waarmee de daltonwerkgroep verder aan de gang is gegaan. Een aantal kortere studiemiddagen zijn als vervolg hierop georganiseerd.*

aanbeveling 3.

Reflectie.

Ontwikkel een doorlopende leerlijn op de kernwaarde reflectie waarin de leerling en zijn/haar brede ontwikkeling (vaardigheden, gedrag/houding en resultaten) centraal staan. Ontwikkel daartoe instrumenten waarin meer sprake is van tweezijdigheid en wederkerigheid in de reflectie.

Maak meer actief gebruik van de betrokkenheid, input en kritische feedback van leerlingen en ouders m.b.t. mogelijke verbeteringen van het onderwijs, c.q. van het daltonconcept van de school. Organiseer daartoe bijvoorbeeld thematische ouderklankbordsessies of leerling arena's.

evaluatie school

In schooljaar 17-18 zijn we gestart met reflectiegesprekken van ALLE leerlingen in november met de mentor en zo mogelijk ook de ouders. Sinds dit schooljaar wordt dat twee maal structureel ingeroosterd in november en maart. Middels het reflectiegesprek willen we de leerlingen stimuleren meer bewust na te denken over het eigen handelen en stimuleren we de inbreng en betrokkenheid van leerlingen bij het eigen leerproces. Hoe ziet het reflectiegesprek eruit? De leerling is de regisseur van zijn eigen reflectiegesprek. Hij/zij bereidt het gesprek aan de hand van

een reflectieformulier voor en legt gemaakte afspraken vast en koppelt deze terug aan zijn mentor Zaken die in zo'n gesprek aan de orde (kunnen) komen:

- Persoonlijk welbevinden (heb ik het naar mijn zin, mijn rol in de klas, omgang met klasgenoten)*
- Mijn daltonvaardigheden (waar ben ik goed in, wat wil ik nog leren, wat heb ik nodig)*
- Prestaties (cijferlijst, plan van aanpak, basisstof, verdieping, verrijking)*
- Mijn doelen en ambities*
- Tips / tops (wat wil ik de school als tip geven, waar moet de school op letten, wat mis ik, wat vind ik erg fijn aan de school)*

Voor de mentoren is als hulp bij de reflectiegesprekken in september 2018 een studiemiddag waarderend coachen georganiseerd ter versterking van talent, plezier en motivatie op school.

Voor reflectie na afronding van leerstofonderdelen (daltontaak, toets, profielwerkstuk,...) zijn reflectieformulieren ontwikkeld.

Regelmatig is er overleg met leerlingenraad en ouderraad voor feedback van leerlingen en ouders. Nieuw beleid wordt van te voren voorgelegd aan en besproken met de leerlingenraad. De resultaten van de jaarlijkse leerlingen- en oudertevredenheidsonderzoeken worden serieus bekeken en besproken met o.a. mentorenteams voor eventuele aanpassingen.

Een SDL-brede werkgroep van docenten heeft in het voorjaar 2017 een schema gemaakt: "Elke les een daltonles", waarin kenmerken van een goede daltonles worden benoemd. Van dit schema zijn folders gemaakt voor de leerlingen en posters die op diverse plaatsen binnen school hangen. Op basis van deze kenmerken heeft deze werkgroep een digitale vragenlijst gemaakt waarmee leerlingen hun mening kunnen geven over de lessen van hun docenten. Om dit technisch eenvoudig organiseerbaar te maken voor de docenten hebben alle docenten recent een iPad gekregen om deze enquête direct na een les(sen serie) af te kunnen nemen.

aanbeveling 4.

Effectiviteit/doelmatigheid.

Effectiviteit van Daltononderwijs drukt zich onder andere uit in goede onderwijs- en examenresultaten van de leerlingen. De locatie Overkampweg is hier de afgelopen jaren bijzonder goed in geslaagd waarvoor onze complimenten. Toch ervaren leerlingen, docenten en ouders op dit moment een te sterke resultaat-/cijfer-gerichtheid in de school die de brede individuele en sociale vorming en ontwikkeling te kort kan doen. Probeer als schoolleiding meer evenwicht te vinden tussen de "harde" en "zachte kant" van de opbrengsten en goed en mooi Daltononderwijs.

evaluatie school

Mede n.a.v. deze aanbeveling is in juni 2017 door de schoolleiding uitgebreid gesproken met de "creatieve secties". Daarbij is (nogmaals) vastgelegd dat als basis geldt dat we ruimte en vertrouwen willen geven aan leerlingen die iets extra's willen of doen (sport/creatief/musical/...) of die maatwerk nodig hebben. Deze activiteiten gaan niet ten kost van de resultaten maar versterken deze als er vooraf goede afspraken zijn gemaakt en vastgelegd in Magister. Dit heeft geleid tot weer een aantal mooie theaterproducties en konden een groot aantal leerlingen naast hun schoolwerk op hoog niveau actief zijn in hun sport.

Bij de docenten in het algemeen en de docenten van de creatieve secties in het bijzonder wordt gevoeld, dat er een oprecht streven is van het MT en alle andere betrokkenen om de harde en de zachte kant weer in evenwicht te brengen. Dat is in het verleden altijd zo geweest, een tijd is het doorgeslagen naar de resultatenkant en nu is er weer een mooi evenwicht.

De leerlingen die aan extra curriculaire activiteiten meedoen die veel tijd vragen worden goed gemonitord door de mentoren en ander begeleiders. Verder zijn we weer de school die veel kansen (aan)biedt. En wordt er weer volop gebruik gemaakt van die kansen.

We zijn als school weer zeer regelmatig trots op onze enthousiaste, initiatiefrijke en getalenteerde leerlingen. En dat in een voor leerlingen steeds drukker wordende middelbare schooltijd!

Bij maatwerk onderwijsprogramma's ("bijzondere" onderwijsroutes, zijinstromers, versneld examen doen in enkele vakken, ...) is het uitgangspunt: zoeken naar mogelijkheden en niet naar bezwaren. Bijvoorbeeld: er is een drempelloze instroom van H5 $\rightarrow$ V5; geen inhaalprogramma's, alleen doen wat absoluut noodzakelijk is om verder te kunnen.

Daarnaast staan alle indicatoren op de Onderwijskaart tot onze tevredenheid op "groen" al is er bij een aantal vakken wel zorgen over de CE resultaten en vinden we het gemiddeld CE cijfer te laag.

aanbeveling 5.

Borging.

Er zijn op vele fronten mooie ontwikkelingen en positieve veranderingen in gang gezet op de locatie Overkampweg. Wij adviseren de schoolleiding de geformuleerde ambities in de zelf-evaluatie, de gewenste veranderingen en ontwikkelingsrichting meer systematisch en planmatig te beschrijven in onder andere een Dalton Ontwikkeling Plan.

Stel hierin prioriteiten (niet alles kan tegelijkertijd); formuleer helder wat je wilt bereiken; wanneer ben je tevreden c.q. wat wil je zien aan resultaten of gedrag; wie doet wat en zet een realistisch tijdsplan uit waarin voldoende ruimte is voor reflectie en evaluatie.

evaluatie school

In najaar 2017 is een Dalton Ontwikkelingsplan geschreven voor 2017-2020 waarin is vastgelegd hoe we ons daltononderwijs vormgeven en waar we mee aan de slag willen gaan. Niet alles kan tegelijk; daarnaast zijn er ook andere zaken die aandacht behoeven (waarborgen continuïteit i.v.m. wisselingen in directie, teamleiders en organisatie (kernteams, mentorenteams); verlaging werkdruk docenten; versterking TTO en Gymnasium; opvangen van pensionering groot aantal 1^e graads docenten in de komende 5 jaar; ...).

In de planperiode willen we ons richten op de volgende punten:

- Studiewijzers
- Ruimte voor leerlingen / maatwerk
- Reflectie
- Daltonkwaliteit van de lessen
- Leerlingbegeleiding
- Vormgeving dalton 2.0

*In het DOP, dat een dynamisch document is dat regelmatig wordt aangevuld, staat een globaal tijdsplan voor de komende jaren. De feitelijke uitwerking in activiteiten staat in het Activiteitenplan bij het jaarlijkse Onderwijsplan. Hierin staat per activiteit vermeld de **doelstelling**, de **actie** en wie verantwoordelijk is voor de **uitvoering**.*

Het DOP en het jaarlijkse Onderwijsplan/Activiteitenplan moeten in samenhang worden gelezen.

Opmerkingen school - Ontwikkelvraag

In de afgelopen twee jaar is veel aandacht besteed aan het daltongehalte en kwaliteit van de lessen (o.a. door "Elke les een daltonles" (5 daltonleskenmerken en een vragenlijst voor leerlingen over hun docent) en de campagne "Dalton=5x5x5" (5 daltonkernwaarden, 5 daltonleskenmerken, 5 rollen van de docent)). We zijn benieuwd wat de visitatiecommissie daar van terug ziet en naar tips om het daltongehalte nog verder te versterken.

Op gebied van reflectie zijn naar ons gevoel grote stappen gezet door de invoering van reflectiegesprekken met ALLE leerlingen en door te benadrukken om in de "afsluiter-rol" aan het eind van een les kort te reflecteren. Daarnaast is er veel aandacht voor reflectie na bijvoorbeeld toetsing, daltontaak en profielwerkstuk. Negatieve toetsresultaten krijgen een vervolg d.m.v. een PVC (persoonlijk verbetercontract). Sinds kort is ook een digitale vragenlijst voor docenten beschikbaar om een lessenserie te laten beoordelen door de leerlingen. Alle docenten hebben daarvoor een iPad gekregen. Zijn deze reflectie activiteiten zichtbaar in de school?

Zoekende zijn we op gebied van huiswerk-agenda- studiewijzers-plannen. We zijn ontevreden met de huidige situatie waarin in klas 1 met huiswerk wordt gewerkt en klas 2 t/m 6 met studieplanners.

Probleem met de studieplanners is dat een gedetailleerde planner te weinig ruimte en keuzes laat en een globale planner voor sommige leerlingen te weinig houvast biedt. We zijn benieuwd naar jullie visie hierop.

De daltonwerkgroep is aan het werk om een leerlijn hiervoor op te zetten van huiswerk in klas 1 (inclusief vermelding hiervan in Magister) en leren plannen tot heel globale studiewijzers, zelf in te vullen, in V6. De bedoeling is dat dit volgend schooljaar ingevoerd wordt.

Hebben jullie suggesties, tips?

bevindingen visitatieteam

Twee jaar geleden kreeg de school drie onvoldoendes: op de kernwaarden samenwerking en reflectie en op het onderdeel borging. De school is aan de slag gegaan en heeft met name op de kernwaarde reflectie veel instrumenten ontwikkeld.

Het visitatieteam heeft grote waardering voor de zelfevaluatie van de school, die helder en zelfkritisch is opgezet vanuit een waarderende vraagstelling:

- wat gaat al goed?
- wat moet beter/anders?

De school heeft een realistisch beeld van de eigen ontwikkeling. De daltonontwikkeling moet volgens de schoolleiding voornamelijk gevoed worden vanaf de werkvloer. De daltonwerkgroep speelt hierin een cruciale rol.

De school heeft het visitatieteam drie ontwikkelvragen voorgelegd:

1. Daltongehalte en kwaliteit van de lessen:
2. Zijn de reflectie-activiteiten zichtbaar in de school?
3. Het verbetertraject Plannen met huiswerk- agenda - Magister - studiewijzers

In de bevindingen bij de kernwaarden en de aanbevelingen heeft het visitatieteam getracht hierop feedback te geven.

STEDELIJK DALTON LYCEUM ELKE LES EEN DALTONLES

**B
A
S
I
S**

- 1. LEERKLIMAAT** Veiligheid, geborgenheid, sfeer, vertrouwen, respect, structuur
- 2. ROL VAN DE DOCENT** Coach, duidelijke instructie, doelen stellen, stimuleert actieve werkhouding
- 3. DALTONWERKWIJZE** Activerende werkvormen (variatie, afwisseling), differentiatie, aansluiten op de belevingswereld, keuzevrijheid, doelmatigheid, reflecteren

**R
E
E
K
S**

- 4. DALTONTAAK** Structuur, heldere instructie, heldere doelen
- 5. DALTONHOUDING** Zelfstandigheid binnen meetbare kaders, verantwoordelijkheid, samenwerken

De onderdelen 1, 2 en 3 zijn basisonderdelen en dichtbaar in elke les.
De onderdelen 4 en 5 zijn dichtbaar in een reeks van lessen.

VRIJHEID EN VERANTWOORDELIJKHEID

Indicatoren op leerlingniveau

1.1	De leerling neemt verantwoordelijkheid voor de verwerking van zijn taak.
1.2	De leerling legt waar nodig verantwoording af aan zijn leraren, zijn medeleerlingen en zijn ouders over de verwerking van zijn taak.
1.3	De leerling is actief betrokken bij zijn eigen (leer)werk.
1.4	De leerling draagt zorg voor zijn leeromgeving.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

Ons uitgangspunt is dat leerlingen zelf hun werk kunnen organiseren ("leren doe je zelf") en hun eigen leerstijl kunnen kiezen. Er zijn studiewijzers waarin de basisstof per week is vastgelegd en een keuze uit of extra of verdiepingsstof. Hierdoor weet de leerling wat er van hem/haar verwacht wordt en wanneer zaken af moeten zijn. Tijdens de les bespreekt de docent met de leerlingen wat per leerling de verstandigste aanpak is. Maken de leerlingen juist de herhalingsopdrachten, of de verdiepingsopdrachten.

Er heerst een cultuur van vertrouwen op deze school, hierdoor kan er een situatie ontstaan dat leerlingen te veel ruimte krijgen. Doel is om steeds meer verantwoordelijkheid bij de leerling te gaan leggen.

Leerlingen zijn bekend met de structuur waarbinnen gewerkt wordt op school (studiewijzers, vastlegging in Magister, ruimte voor eigen initiatieven). Dit levert veel mooie resultaten op (profielwerkstuk presentaties/ open podium/ organisatie schoolfeesten). Daarnaast nemen de leerlingen hun verantwoordelijkheden in de dalton-uren (bewuste keuzes en zelfstudie in studiehuisen).

Variatie in leeromgeving komt meer en meer op gang.

Door het inschrijven voor daltonuren maken de leerlingen een bewustere keuze voor wat ze gaan doen in dat uur en voor welk vak en bij welke docent.

In de onderbouw is een nieuw programma geïntroduceerd voor studievaardigheden waar leerlingen handreikingen krijgen om zelfstandig te kunnen plannen en leren leren.

Met behulp van de snipperuren geven we bovenbouwleerlingen meer verantwoordelijkheid om bewuster lessen wel of niet bij te wonen. Korte-termijn-effect is dat er veel minder gespijeld wordt.

Bij de uitvoering van de daltontaken (in leerjaar 1 en 2) en opdrachten (leerjaar 3 en hoger) wordt een grote mate van verantwoordelijkheid verwacht in het naar behoren en tijdig afronden hiervan, al dan niet samen met klasgenoten. Uiteraard wordt de voortgang gemonitord door de vakdocent.

Leerlingen hebben corvee in de aula, verder zijn ze goed aanspreekbaar op het schoon en opgeruimd houden van de school.

Wat moet beter/anders:

Leerlingen moeten meer de verantwoording nemen voor het goed bijhouden van hun agenda en moeten zichzelf aanwennen om echt te plannen i.p.v. te stapelen richting het einde van het kwartaal.

De betrokkenheid bij het eigen werk en verantwoordelijkheid kan nog beter.

bevindingen visitatieteam

Leerlingen ervaren veel sturing vanuit de school. In de reflectiegesprekken nieuwe stijl verantwoorden leerlingen zich voor hun resultaten. Er wordt goed op hen gelet en ze worden tijdig aangesproken voordat er grote ongelukken gebeuren.

Het is mooi om te zien dat de zelfstudieruimtes geen toezicht hebben, leerlingen zijn hier zelf verantwoordelijk.

Indicatoren op leraarniveau

1.5	De leraar kan loslaten en schenkt vertrouwen aan zijn leerlingen. Hij biedt hiervoor een kader waarbinnen de leerlingen hun eigen leerproces kunnen vormgeven.
1.6	De leraar houdt rekening met verschillen en creëert maatwerk dat zichtbaar is in de taakinhoud.
1.7	De leraar begeleidt zijn leerlingen en geeft waar nodig sturing, op zo'n manier dat de leerlingen zich vaardigheden eigen kunnen maken om de leerdoelen te behalen en de taak te kunnen volbrengen.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

Binnen de school heerst een klimaat van vertrouwen. Dit is een wederzijds proces tussen docent en leerlingen. Leerlingen krijgen van docenten de ruimte om zelf initiatieven te ondernemen, binnen de kaders van een goed schoolklimaat (topsportroosters/musical roosters/aangepaste roosters i.v.m. ziekte). Voor leerlingen met specifieke hulpvragen wordt er in samenspraak met het docententeam eventueel een aangepast programma per individu opgesteld.

Ook binnen de daltontaken komt de begeleidende rol van de docent terug. De leerling geeft hier zelf vorm aan zijn leerproces en wordt bijgestuurd indien nodig.

Het beste voorbeeld van zelfsturing en vrijheid zien we binnen de school terug in de profielwerkstukken. Hierin is de diversiteit binnen de school enorm en de kwaliteit van diverse producten zijn erg hoog.

Daarnaast zijn er de PVC's (persoonlijk verbeter contract) en de individuele begeleiding in daltonuren die leerlingen ertoe brengen om op de juiste wijze hun taken te volbrengen. Met een PVC maken een leerling en docent een afspraak over de wijze waarop een leerling in de komend periode gaat werken aan verbetering.

Naar aanleiding van de collegiale visitaties is er extra aandacht voor de inhoud van de les (5 rollen) differentiatie en afwisseling van werkvormen.

Met name in klas 1 en 2 worden de daltonvaardigheden aangeleerd en gestimuleerd, waarvan beschikbaar. De daltontaken in de onderbouw zijn gekoppeld aan een studievoardigheid (en een Vaardighedenwijzer); op deze wijze wordt gebruik van deze studievoardigheden en -wijzers aangeleerd en gestimuleerd. Elke vaardigheid is geadopteerd door een sectie die de daltontaak maakt. De meeste studievoardigheden komen zo, bij verschillende daltontaken en vakken een aantal maal aan bod.

In de bovenbouw krijgen de betere leerlingen de mogelijkheid om lessen facultatief bij te wonen. Wij (leraren) vertrouwen erop dat leerlingen die ver boven gemiddeld scoren best wel met wat minder lessen kunnen, zodat ze zich kunnen focussen op andere leeractiviteiten (vaak elders in het gebouw). Voor de bovenbouw zijn er ook Vaardighedenwijzers als hulpmiddel voor de leerlingen; "leren doe je zelf" is ons uitgangspunt

Maatwerk vindt voor het grootste gedeelte plaats in de studiewijzer. In bijzondere gevallen (topsport/ ziekte/ zeer intelligent/zij-instromers) bieden we individueel maatwerk. Zoals gespreid examen doen of juist versneld examen.

Voor H5 leerlingen is er een drempelloze instroom in V5.

Wat moet beter/anders:

T.a.v. de studiewijzer zijn er nog wel collega's die hun manier van lesgeven wat meer moeten laten aansluiten op de studiewijzer of andersom.

Binnen de studiewijzers is er sprake van differentiatie, maar in de les is dit nog een aandachtspunt. De pilot facultatieve lessen moet geëvalueerd worden. Doel is om het vervolgens al dan niet aangepast verder door te voeren.

De leerlingen willen meer individueel maatwerk.

Communicatie tussen leraren en leerlingen kan in sommige gevallen verbeterd worden volgens de ouderraad. Er heerst soms onduidelijkheid over de leerdoelen en/of taak bij de leerlingen.

bevindingen visitatieteam

Collega's werken aan het vergroten van de verantwoordelijkheden van de leerlingen met reflectiegesprekken, snipperkaart, leerlingbespreking nieuwe stijl en PVC's. Aansturing vanuit de schoolleiding lijkt daarbij voorwaardelijk. Gelukkig is die er.

Een groep collega's neemt de verantwoordelijkheid voor hun eigen (dalton)ontwikkeling. Tijdens de daltonuren zijn er veel klassikaal gestuurde daltonuren. Daag de leerlingen uit om met eigen leervragen te komen tijdens deze uren.

Nodig docenten expliciet uit om hun daltonverantwoordelijkheid te nemen door leerlingen in een eigen (!) leerroute mee te nemen.

Indicatoren op schoolniveau

1.8	Op de school heerst een cultuur van vertrouwen.
1.9	Leraren en overige medewerkers kunnen omgaan met verantwoordelijkheid en het aangeven van grenzen.

1.10	Leraren en overige medewerkers komen de afspraken na.
1.11	De brede algemene vorming van leerlingen is richtinggevend.
1.12	Het onderwijs wordt gegeven in een lerende organisatie waar leerlingen en leerkrachten zich kunnen ontwikkelen naar hun mogelijkheden.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

Zowel leerlingen als docenten zijn erg vertrouwd binnen het klimaat wat er heerst op de OVK: vertrouwen, persoonlijke aandacht en ruimte zijn pijlers die maken dat de sfeer als erg goed wordt ervaren. Docent en leerlingen staan dicht bij elkaar, en leerlingen worden gestimuleerd zich te ontwikkelen in de meest brede zin van het woord.

Ouderraad: *“Basis van vertrouwen en algemene vorming is goed geregeld. Ook het zich kunnen ontwikkelen wordt op de juiste manier gestimuleerd”*

Naar aanbevelingen van een collegiale visitatie betreft de daltonwerkgroep bij nieuwe initiatieven (of evaluaties) de overige docenten om mee te praten tijdens inloopspreekuren. Hierdoor proberen zij meer draagvlak te genereren voor nieuwe (onderwijskundige) plannen. Het vertrouwen in de daltonwerkgroep en MT neemt daardoor weer toe en daarmee ook de bereidheid tot nakomen van afspraken.

De basis van goed onderwijs is wederzijds vertrouwen en respect. Er heerst een cultuur van vertrouwen zowel naar elkaar als collega's als naar leerlingen. Vanuit dit wederzijdse vertrouwen en respect krijgen leerlingen meer verantwoordelijkheid voor hun leertraject, wat goed is voor hun persoonlijke ontwikkeling. Er is veel vrijheid bij het invullen van lessen, mentoruren, daltonuren, jaarprogramma's en buitenschoolse activiteiten.

Tijdens studiemiddagen worden er workshops gegeven en wordt het hele team uitgenodigd om mee te denken over nieuwe initiatieven. Zoals bijvoorbeeld de invulling van een excursieweek/projectweek/organisatie profielwerkstuk.

N.a.v. de collegiale visitatie zijn er al veranderingen doorgevoerd.

Alle nieuwe ontwikkelingen worden geëvalueerd.

Binnen de organisatie is veel ruimte voor scholing, ontwikkeling en het uitproberen van nieuwe lesmethodes.

Het CSM (cultuur, sport en maatschappij) programma in de onderbouw stimuleert de brede vorming van de leerlingen en in de bovenbouw is daar een vervolg op in de zin van veel culturele activiteiten.

Dankzij inzet van leerlingen kan dit CSM programma “op zijn daltons” worden gerealiseerd.

Examenleerlingen van de kunstvakken treden op als begeleiders/organisator/coach van diverse dramaproducties als onderdeel van hun eigen examen. Techniek/licht/geluid/productie van alle theateractiviteiten worden volledig verzorgd door een zelfopgeleide groep leerlingen onder leiding van onze theaterbeheerder. De sportactiviteiten worden begeleid door BSM leerlingen en veel sportclinics worden verzorgd door eigen leerlingen die zijn opgeleid door ouderejaars.

We zijn heel vaak trots op wat onze leerlingen zelfstandig en samenwerkend hebben bereikt. Het geeft onze school een heel eigen identiteit. De leerlingen die we op onze jaarlijkse leerlingen reünie spreken zijn vaak zeer te spreken over de vele mogelijkheden die ze op onze school hebben gehad om zich op het gebied van presentatie, samenwerking en organisatie te ontwikkelen.

Dit geldt ook voor leerlingen die bijvoorbeeld niet zo sportief zijn of zich niet zo durven te presenteren op het toneel, maar wel een prima gamekampioenschap kunnen regelen of enigszins op de achtergrond een mooie lichtshow neer kunnen zetten.

Wat moet beter/anders:

De cultuur van vertrouwen en vrijheid in gebondenheid geeft in sommige gevallen een leerling te veel ruimte om zichzelf te verbergen, waardoor de opstart van ondersteuning aan deze leerling soms aan de late kant op gang komt.

Het zorgvuldig en consequent invullen van logboeknotities m.b.t. leerlingbegeleidingsactiviteiten laat soms te wensen over.

De organisatie als geheel is lerend, maar langzaam.

De leerlingen benoemen de punten 1.10 en 1.11 als aandachtspunten.

bevindingen visitatieteam

De school kent een systeem om leerlingen hun eigen verantwoordelijkheid te laten nemen (reflectiegesprekken, snipperkaart, leerlingbespreking nieuwe stijl en PVC's). De cultuur om congruent aan dit systeem hetzelfde van collega's te vragen kan versterkt worden.

Interne collegiale consultatie zou kunnen gaan over: Activerende werkvormen; Objectief Evalueren; Vragenderwijs lesgeven: niet zelf alle antwoorden geven; Differentiëren; Efficiënter gevarieerde lessen voorbereiden; Aandacht voor onopvallende leerlingen.

ZELFSTANDIGHEID

Indicatoren op leerlingniveau

2.1	De leerling neemt zelf initiatieven om zijn leerdoelen te bereiken.
2.2	De leerling vraagt hulp van anderen en helpt anderen als zij hem/ haar om hulp vragen.
2.3	De leerling bepaalt mede hoe (werkvorm, tempo, plaats, tijd) hij/zij werkt aan de gestelde doelen.
2.4	De leerling kan omgaan met uitgestelde aandacht.
2.5	De leerling krijgt de gelegenheid het gemaakte werk zelfstandig na te kijken.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

De leerlingen zijn snel gewend aan de school en weten wat er van hen verwacht wordt. Leerlingen weten wat ze van hun docenten kunnen verwachten en de rol/functie van de daltonuren. Hierdoor hebben ze invloed op de tijd en tempo van hun leerproces. Leerlingen worden hierin gestuurd om elkaar te ondersteunen. Dit is ook zichtbaar in diverse klassenopstellingen en werkvormen tijdens de lessen.

Leerlingen weten dat ze hun lesstof zelf na kunnen kijken in de les/daltonuren.

De leerlingen moeten zich vooraf inschrijven voor het daltonuur. Hierdoor moeten ze vooraf bedenken wat ze gaan doen, welke spullen ze daarvoor nodig hebben en waar ze dat gaan doen. Docenten kunnen leerlingen uitnodigen en mentoren gaan het gesprek aan met leerlingen over hun keuzes.

Ouderraad: *“Door de geboden vrijheid in het plannen en uitvoeren van (dalton)taken, wordt er een grote mate van zelfstandigheid bij de leerlingen gerealiseerd”.*

Leerlingen kunnen gebruik maken van de studiewijzers, waarin ze de mogelijkheid krijgen om naast de basisstof ook extra en verdiepingsstof te maken om het uiteindelijke leerdoel te bereiken.

De leerlingen helpen elkaar regelmatig en weten zo gebruik te maken van elkaars kwaliteiten. Vaak gaat dit in 2-tallen of in kleine groepjes. Door de sfeer van veiligheid en vertrouwen is het voor leerlingen over het algemeen gemakkelijk om aan docenten en mentoren hulp te vragen.

Leerlingen kunnen binnen de school gebruikmaken van verschillende werkplekken

- stilteruimte
- mediatheek
- computerruimte
- practica lokaal
- theater
- studieruimte 123 en studieruimte 456
- werkplekken op de gangen
- zorglokaal (huiskamer)

Verdere mogelijkheden voor de leerlingen om op eigen niveau en tempo te werken:

- leerlingen kunnen lessen facultatief volgen.
- leerlingen uit V5 en V6 kunnen 5 snipperuren per kwartaal opnemen.
- tijdens vaardighedenlessen kunnen leerlingen zelf hun werkvorm bepalen.
- vakinhoudelijke informatie op Magister (ELO)
- leerlingen kunnen bij sommige vakken gebruik maken van 'flipping the classroom' en YouTube filmpjes
- leerlingen kunnen via Magister per vak uitwerkingen van het gemaakte werk vinden.

Uiteraard wordt er in daltonuren (en daar buiten) ook door leerlingen veel (soms teveel) gewerkt aan de "sociale contacten"; dit is echter ook noodzakelijk voor goede resultaten en onontbeerlijk bij samenwerkingsopdrachten. Door leerlingen een zekere ruimte te bieden kunnen zij een actieve en nieuwsgierige leerhouding ontwikkelen

Docent: "Alle punten zijn voor mij wel van toepassing. Niet ieder les, maar als ik naar de gegeven lesperiode kijk dan pas ik deze punten regelmatig toe. Zelfstandig dingen nakijken gebeurt ene periode meer dan andere periode".

Wat moet beter/anders:

Leerlingen zouden zelf nog meer invloed willen hebben op hun rooster (invulling, planning van vakken etc.) Het vergroten van de flexibiliteit van het rooster is daarom een grote wens. Een aantal leerlingen maakt zich er te makkelijk vanaf, terwijl ze niet het inzicht hebben om het zonder de aangeboden oefeningen voldoende te leren. Met deze leerlingen worden afspraken gemaakt.

Docent: "Ik merk wel, dat leerlingen die in groepen werken trager van tempo zijn. En als ik ze in groepen in een ander lokaal zet, dan komt er vrij weinig van de opdrachten terug. In groepen werken moet efficiënter zijn."

bevindingen visitatieteam

Leerlingen hebben in de bovenbouw studiewijzers die ze goed kunnen volgen als de docent zich eraan houdt. Ze hebben drie opties. Veel leerlingen kiezen voor de basisroute, een enkele leerling kiest voor de herhaling of soms ook verdieping als voorbereiding op een toets.

Tijdens veel lessen werken leerlingen aan hetzelfde onderwerp of dezelfde opdracht. '5x5x5' lijkt een voorzichtige weg te zijn naar de verantwoordelijkheid meer bij de leerlingen te leggen. Ten aanzien van de snipperkaart in de bovenbouw geeft een aantal leerlingen aan dat ze het best moeilijk vinden om de snipperuren in te zetten. Ze vinden het wel fijn dat ze zelf mogen kiezen maar zijn ook onzeker of ze wel het juiste kiezen, ze ervaren veel houvast te hebben aan gestructureerde lessen, dan weten ze zeker dat ze niets missen, "maar als we dit vanaf klas 1 meer geleerd zouden hebben denk ik dat we er beter mee om hadden kunnen gaan".

Indicatoren op leraarniveau

2.6	De leraar creëert de randvoorwaarden (taakgerichte werksfeer, organisatie, opdrachten/taken, materialen) die de leerlingen in staat stellen zelfstandig te kunnen werken, zodat zij in hun eigen tempo en op hun eigen wijze kunnen leren.
2.7	De leraar stimuleert leerlingen initiatieven te nemen en te tonen.

2.8	De leraar biedt ruim tijd aan leerlingen om zelfstandig te kunnen werken.
2.9	De leraar creëert voor de leerlingen de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

Leerlingen krijgen in een doorlopende leerlijn van klas 1-6 steeds meer de ruimte voor zelfstandigheid. Hierin kan per individu nog worden bijgesteld. In klas 1 heeft de mentor een belangrijke rol in het bijbrengen van studievastigheden aan de leerlingen (middels de door het docententeam gekozen methode).

Vanaf leerjaar 2 zijn er studiewijzers, die de leerlingen de mogelijkheid geeft om zelf invulling te geven aan het leerproces. Deze biedt ook ruimte tot verdieping/verbreding.

Nakijken/nabespreken van lesstof kan plaatsvinden in de daltonuren.

Belangrijk is dat de leraar een goed klassenklimaat creëert met een veilige leeromgeving.

Tijdens de les is er een centraal, klassikaal moment. Daarna gaan de leerlingen zelf, of in tweetal, eventueel in kleine groepjes, aan de slag om zelfstandig opdrachten te kunnen maken. Doordat we werken met veel blokken (80 min) is hier tijd voor. De enkele lessen (40 min) zijn soms meer instructie/college lessen. De leerlingen kunnen in de les zelfstandig werken. In hun eigen tempo maken ze de opdrachten. Voor zover mogelijk mogen leerlingen ook in andere lokalen zitten (of de werkplekken op de gang gebruiken) voor betere concentratie.

Via ELO hebben de leerling toegang tot de studiewijzers, studievastigheden, daltontaken, uitwerkingen, powerpoints, diagnostische toetsen. De docent zorgt dat de juiste hulpmiddelen aanwezig zijn om de leerlingen zelfstandig te kunnen laten werken.

Door inschrijven van het daltonuur wordt de leerling gestimuleerd om zelf initiatieven te nemen waar ze willen gaan werken. De leraar geeft leerlingen in de studiewijzers de mogelijkheid om extra verdiepingsstof te maken. De leerlingen krijgen de kans de items uit de studiewijzer buiten de les te maken en mogen dan de les overslaan.

Naast 3 computerlokalen en zijn er in diverse werkplekken computers voor leerlingen beschikbaar en is er een goed wifi-netwerk (Eduroam).

De 'meesterproef' van zelfsturend leren leggen de leerlingen in hun laatste jaar af met het profielwerkstuk. Leerlingen zetten een eigen onderzoek op en moeten de resultaten van dat onderzoek vervolgens ook presenteren. We zijn trots op de kwaliteit van de profielwerkstukken die onze leerlingen maken en die in de afgelopen jaren landelijke en regionale prijzen hebben gewonnen.

Met name buiten de lessen om is er ruimte voor brede persoonlijke ontwikkeling/talent ontwikkeling. Voorbeelden hiervan zijn onder andere het open podium, de CSM activiteiten, de maatschappelijk stage, ons uitgebreid excursie en reizen aanbod en de profielwerkstukken

Ouderraad: *"Randvoorwaarden worden juist gesteld waardoor er ook ruim tijd om zelfstandig te werken aan leerlingen geboden wordt"*

Wat moet beter/anders:

Er zou nog meer ruimte/mogelijkheid moeten komen om leerlingen instructie aan elkaar te laten geven (tutor-leren). Daarnaast wordt er momenteel door de daltonwerkgroep gekeken om leerlingen meer vrijheid en ruimte te geven om invulling te geven aan het eigen lesrooster.

Overigens: Niet iedereen heeft voldoende zelfkritiek om in te schatten of zij/hij de les niet nodig heeft. Hier ligt een taak voor docent en mentor.

Verder zoeken we naar mogelijkheden om (nog meer) ruimte te geven aan talenten van de leerlingen.

Toekomstige ontwikkelingen:

Meer gebruik van social media : bijvoorbeeld Flipping the classroom

Online learning, betekent wel dat de digitale vaardigheden verbeterd moeten worden.

Creator class: leerlingen niet alleen te laten consumeren, maar ook een product te laten maken

bevindingen visitatieteam

Leraren krijgen veel ruimte voor eigen plannen en ideeën. Het visitatieteam merkt op dat in veel lessen de docent een groot deel van de tijd aan het woord is en de leerlingen aan dezelfde opdracht werken.

Ten aanzien van de ontwikkelvraag van de school: *Zoekende zijn we op gebied van huiswerk-agenda- studiewijzers-plannen. We zijn ontevreden met de huidige situatie waarin in klas 1 met huiswerk wordt gewerkt en klas 2 t/m 6 met studieplanners.*

Zorg ervoor dat ook leerlingen in de onderbouw leren werken met studiewijzers: huiswerk in Magister blijft het spoorboekje van de docent. De studiewijzer als *assistant-teacher* moet zowel de timetable als de helpdesk voor de leerling zijn, met andere woorden, zitten alle leerfuncties in de studiewijzers zoals:

- oriëntatie op de leerdoelen en leerinhoud
- tijdsinvestering: time on task
- diagnostische instaptoetsen en tussentijdse formatieve toetsen (wat kan ik al, wat weet ik al, ben ik goed bezig)
- samenwerkingsopdrachten
- tempo (kan ik een toets vervroegd maken?)
- differentiatie en maatwerk.

Indicatoren op schoolniveau

2.10	De school creëert voor de leraren en overige medewerkers de ruimte om hun talenten te laten zien en te ontwikkelen.
2.11	De school stimuleert leraren en overige medewerkers initiatieven te nemen en te tonen.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

Als school willen we graag dat het beleid wordt gedragen door alle collega's. De onderwijscommissie (= alle sectievoorzitters), de personeelsraad en de daltonwerkgroep zijn werkgroepen waarbinnen collega's ruimte wordt geboden om actief vorm te geven aan het beleid van de school. In de daltonwerkgroep zitten bewust geen MT leden en staat open voor iedereen.

Onderwerpen/ vernieuwingen worden in daltonwerkgroep aangekaart en daarna met het docententeam besproken

Daarnaast worden initiatieven tot het 'anders' indelen/organiseren van het schoolprogramma aangespoord. En wordt er geëxperimenteerd met andere invulling van lesuren.

De secties / docenten krijgen alle ruimte om hun werkzaamheden en onderwijs zelf te organiseren binnen de afgesproken kaders. Hierdoor ontstaan bijvoorbeeld verschillen in werkklimaat in de verschillende lokalen tijdens het daltonuur. Wij waarderen dit positief omdat we hiermee kunnen inspelen op de behoefte van leerlingen. De leerlingen kunnen kiezen tussen bijvoorbeeld een stille werkplek tot een lokaal waar groepswork met uitgebreid overleg mogelijk is.

Binnen de school krijgen docenten alle mogelijkheden om hun eigen talenten te laten zien en te ontwikkelen.

Er is ruimte voor het opzetten van projecten, maar ook tot het volgen van programma's voor de persoonlijke ontwikkeling

Ook het nemen van eigen initiatieven wordt gewaardeerd. Voorbeelden:

- Musicals organiseren
- Toneelvoorstellingen
- Sponsorloop
- Project Polen (twee kinderhuizen)
- Zeilweekend
- Ardennen
- Volgen van nascholing
- verdieping TTO
- vak-gerelateerde excursies : IJsland (AK) Antwerpen (Kunst), Bezoek Tweede Kamer (MAW), Dag van de literatuur (NE), Blijdorp, Naturalis (BIO en AK), Aken (Duits), Parijs/Lille (Frans, musea
- Middeleeuwse markt
- Meerdaagse excursies in klas 5 (Stedenreizen
- Skireis
- Uitwisseling Spanje TTO
- Tweede klas excursie TTO Oxford/Londen
- Vijfde klas excursie TTO San Francisco
- CSM programma
- Schoolfeesten
- Diploma uitreiking
- Etc etc

Er is een bijeenkomst geweest over het professioneel statuut, waarop schoolbreed van gedachten kon worden gewisseld over het waarborgen van vrijheden, initiatief behouden en creativiteit van docenten. In april 2019 is een conferentie met alle docenten van het SDL over het Strategisch Beleidsplan 2020-2024.

Wat moet beter/anders:

Ondanks het feit dat alle collega's met regelmaat worden aangespoord en uitgenodigd om deel te nemen aan de onderwijsontwikkelingen, lukt dat soms nog moeilijk. Het dragen van het beleid door het gehele personeel zou daarom nog beter kunnen

We experimenteren met meerdere dingen tegelijk waardoor niet alles de nodige aandacht krijgt.

bevindingen visitatieteam

De schoolleiding probeert langzaam het docententeam meer ruimte te geven en open te laten staan voor verandering. Daarbij noemen ze niet expliciet alles vanwege mogelijke weerstand, maar zetten kleine stappen en nemen zo, naar eigen zeggen, de docenten mee. Een docent die met een eigen plan komt, krijgt automatisch ruimte. Bij vaststaande gewoontes vraagt de rector: 'Van wie moet je dat doen wat je al jaren doet?' De schoolleiding probeert de zone van naaste ontwikkeling bij de collega's te stimuleren. De schoolleiding heeft sterk ingezet op reflectie. Er zijn reflectieformulieren ontwikkeld in de daltonwerkgroep, dalton komt terug in de functioneringsgesprekken, aan de muren hangen posters 'Elke les een daltonles' en de traditionele tafeltjesavonden zijn vervangen door reflectiegesprekken en driehoeksgesprekken.

SAMENWERKING

Indicatoren op leerlingniveau

3.1	De leerling benut de gegeven tijd en gelegenheid om te oefenen en zich te bekwamen in samenwerkingsvaardigheden.
3.2	De leerling werkt op respectvolle wijze samen met leraar en medeleerlingen.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

De leerlingen in klas 1 en 2 werken vaak in groepjes aan daltontaken en grotere opdrachten. Vaak zijn de opdrachten zo geformuleerd dat samenwerken noodzakelijk is om tot een goed resultaat te komen. Soms worden de opdrachten op school gedaan, maar vaak ook daarbuiten.

De leerlingen van hogere leerjaren werken vaak in lessen, of daltonuren samen aan opdrachten waarbij ze gebruik maken van de planning die ze via de studiewijzer maken.

Daarnaast is er vanuit de daltonwerkgroep ingezet op het samenwerken van leerlingen door de excursie- c.q. projectweken te organiseren in de onderbouw. Ook zijn er initiatieven om Ouderraad: *"Samenwerking wordt gestimuleerd d.m.v. projectmatige opdrachten, hierdoor leert de leerling al vroeg om te gaan met veelal praktijksituaties"*.

Positief punt: de sfeer in daltonuur, leerlingen zijn geneigd samen te werken en zich ook samen in te schrijven.

Er is sprake van wederzijds respect tussen de leerlingen en de docent. Ook onderling gaan de leerlingen over het algemeen respectvol met elkaar om. Bij conflicten zijn we over het algemeen in staat om dit heel laag op de escalatieladder op te lossen. Van oud-leerlingen krijgen we steeds de informatie terug dat ze veel beter kunnen samenwerken dan hun medestudenten.

Op CSM gebied is er veel samenwerking gebruikmakend van elkaars expertise. Er zijn veel groepen in de school waarvan de individuele leden intensief samenwerken.

Leerlingen en docenten gaan op een respectvolle manier met elkaar om, feedback van individuele leerlingen naar docenten en schoolleiding wordt op prijs gesteld.

Wat moet beter/anders:

Het samenwerken tijdens reguliere lessen kan nog beter. De docent kan dit stimuleren, de leerlingen zelf kunnen de ruimte die hiervoor is beter benutten.

De meerwaarde van het ontwikkelen van samenwerkingsvaardigheden mag bij leerlingen (en collega's?) misschien nog meer worden belicht □ intrinsieke motivatie leidt tot betere samenwerking.

Leerlingen zouden elkaar meer mogen aanspreken waar nodig is op studieontwikkend gedrag. 60 min concentratie in een daltonuur is veel gevraagd van pubers. Hierin zouden docenten een handreiking moet hebben om ook 'lucht' te kunnen geven waar nodig.

bevindingen visitatieteam

Samenwerken vindt op verschillende niveaus en in verschillende gradaties plaats binnen de school. Met de inzet van o.a. de didactiek die samenwerking in daltontaken stimuleert wordt er steeds meer van leerlingen verwacht dat ze gezamenlijk tot een resultaat komen. Leerlingen geven aan dat binnen het CSM-curriculum veel samenwerking is terug te vinden. Hier zijn zij dan ook tevreden over. Docenten experimenteren in lessen met verschillende werkvormen en ontdekken zelf (en laten ook de leerlingen ontdekken) welke mogelijkheden er zijn op het gebied van samenwerken.

In de bezochte lessen heeft het visitatieteam naast plenaire lesactiviteiten af en toe ook samenwerkingsopdrachten gezien. Wat het meest voorkomt is de situatie dat leerlingen in duo's aan dezelfde opdracht werken. Bij het vak Maatschappijwetenschappen is er wel sprake van grotere samenwerkingsopdrachten, aldus de leerlingen. Tijdens de daltonuren constateren we eveneens dat leerlingen soms samen aan opdrachten werken, maar meestal kiezen ze ervoor om zelfstandig aan de slag te gaan. Leerlingen dragen daarbij zelf een grote verantwoordelijkheid. Leerlingen lijken vooral onbewust bekwaam te zijn als het gaat om de niveaus binnen samenwerking. Het benoemen en zichtbaar maken van hun manier van werken helpt hen bewuster te maken van wat zij doen. De school heeft ervoor gekozen om het samenwerken nog niet expliciet aandacht te geven, bijvoorbeeld in de vorm van een uitgedachte leerlijn. Van een opbouw van samen(werkend) leren naar leerlinggestuurd, interactief afhankelijk leren (zie D.O.P.) is nog geen sprake. Om de samenwerkingsvaardigheden en wederzijdse afhankelijkheid bij het samenwerken te ontwikkelen en stimuleren kan het helpen om gerichtere doelen te stellen op dit gebied.

Indicatoren op leraarniveau

3.3	De leraar werkt op respectvolle wijze samen met collega's en leerlingen.
3.4	De leraar geeft samen met collega's vorm aan de taak of leertaken, zoals deze in de school zijn afgesproken.
3.5	De leraar kan verschillende vormen en niveaus van samenwerken toepassen.
3.6	De leraar schept een pedagogisch veilig klimaat voor samenwerking met de leerlingen en tussen de leerlingen onderling.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

Er heerst een veilig (pedagogisch) klimaat en dat is merkbaar in de lokalen, maar ook tijdens de pauzes, in de gangen en in de omgang met elkaar. De docenten werken op ontspannen wijze samen met andere collega's en met leerlingen op basis van gelijkwaardigheid. De leerlingen merken ook dat ze door de docenten "gezien" worden. Er wordt gestreefd naar een vorm van waarderen leren. Leerlingen weten dat hun talenten gezien wordt.

Samenwerking wordt binnen de school als een vanzelfsprekendheid ervaren. Ieder vak maakt gebruik van samenwerkingsopdrachten. Bij verschillende vakken (BSM, muziek, drama,), en bij veel CSM-activiteiten en theaterproducties spelen de diverse vormen van samenwerken een hoofdrol

De collega's zijn benaderbaar en nemen leerlingen serieus door hun vwo-capaciteiten. Binnen secties worden de gezamenlijke kaders afgesproken en samengewerkt in de uitwerking. Het pedagogisch veilige klimaat is een van de sterke punten van deze school. Leerlingen kunnen zich snel als gelijken behandeld voelen door docenten/personeel door wederzijds respect.

Wat moet beter/anders:

De attitude behorend bij "waarderen leren" moet nog meer vanzelfsprekend worden. De studiemiddag in najaar 2018 gaf hiertoe een aanzet.

Het samenwerkingsproces mag misschien soms nog wat scherper geëvalueerd worden □ ook samenwerken kun je leren.

Binnen en buiten secties moet er meer samengewerkt worden.

Frontaal lesgeven heeft de overhand. Docent: *"Vanuit MT wordt aangegeven dat hier aanpassingen in moeten komen, maar hier wordt niet in gehandhaafd"*.

bevindingen visitatieteam

Het positieve en veilige leerklimaat binnen de school is sterk aanwezig. Zowel leerlingen als docenten geven duidelijk weer hoe prettig zij de omgang, bereikbaarheid en toegankelijkheid ervaren. Ook door ouders wordt dit herkend en positief benoemd. De basis om op alle vlakken te kunnen groeien en ontwikkelen is dus zeer stabiel. Ook op collegiaal niveau is deze sfeer goed te merken. Dit geeft vaksecties en ook werkgroepen de mogelijkheid om nog meer toenadering te zoeken en ervaringen uit te wisselen om van elkaars expertise te kunnen leren. Bij studiemiddagen kunnen de aanwezige parels op het gebied van didactiek binnen het kader van samenwerking centraal komen te staan zodat

het onderwijzend personeel meer bewust bekwaam handelt i.p.v. onbewust bekwaam. De Daltontaken zijn gestructureerd en hierin kan samenwerking nog explicieter en in gradaties worden opgenomen. In de periodeplanners is al sprake van differentiatiemogelijkheden op drie niveaus. We hebben voorbeelden gezien van samenwerkingsopdrachten die in de planners zijn opgenomen. Dit zou kunnen worden uitgebreid. Docenten geven aan in blokuren meer ruimte te hebben voor samenwerkingsopdrachten dan in een les van 40 minuten. Leerlingen herkennen dit.

Indicatoren op schoolniveau

3.7	De school is een leefgemeenschap waarbinnen leerlingen, leraren en overige medewerkers op een zichtbare wijze samen leven en werken.
3.8	De school is een leerplek waar leerlingen en leraren al samenwerkend van en met elkaar leren.
3.9	De school is een veilige oefenplek voor democratisering en socialisering.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

Alle leerlingen kunnen ongeacht aard en achtergrond veilig naar school. De leerlingen voelen zich vrij om hun mening te geven. Er is veel respect, zowel naar elkaar als tussen docent en leerling. Dit bevordert een open klimaat waarbinnen samen gewerkt wordt aan de ontwikkeling van de leerlingen. Docenten geven veel ruimte (zowel in tijd als plaats) om te leren met verantwoordelijkheid om te gaan.

Democratische vaardigheden worden onder meer geoefend in de debatgroep die meedoet met debatten met andere scholen (Lagerhuis e.d.), de leerlingenraad, de socratische gesprekken (filosofie). Onze school is wat socialisering betreft met name trots op de maatschappelijke stage die alle leerlingen in de vierde klas dienen te doen. Tijdens deze stage maken leerlingen praktisch kennis met aspecten van onze samenleving (verzorgings-, weeshuizen etc., basisscholen, buurthuizen).

Tijdens de lessen, de daltonuren maar ook daar buiten zijn de docenten zeer benaderbaar voor de leerlingen. Tijdens tussenuren wordt er veel extra hulp en uitleg gegeven door de docenten. Dankzij de prettige sfeer kan iedereen ontspannen, vriendelijk met elkaar omgaan en samenwerken. De vele niet-lesgebonden, extra activiteiten die de school aanbiedt, waaruit leerlingen zelf hun eigen keuzes kunnen maken leveren zeker een bijdrage aan deze sfeer.

Ouderraad: *“De school biedt een omgeving die op het gebied van samenwerking, democratisering en socialisering als zijnde prettig en veilig ervaren wordt”.*

M.b.t. 3.9: Sommige docenten en leerlingen zijn bewust in gesprek over de leerstof en de te nemen stappen. Hierin wordt samen bepaald welke route het beste is voor het vak/leerling. Het MT ondersteunt democratiseringsprocessen d.m.v. het tijd vrij maken voor o.a. de daltonwerkgroep, leerlingenraad en gesprekken met sectievoorzitters. De persoonlijke

betrokkenheid is hoog: mentoren zijn geïnteresseerd in de persoonlijke motieven van hun leerlingen en vragen er naar in begeleidingsgesprekken

Praktisch: leerlingen krijgen de ruimte om zonder toezicht te werken in diverse ruimtes binnen de school (studieruimtes, laboratoria, theater, computerruimtes,...). De personeelsruimtes zijn zeer "laagdrempelig" voor leerlingen zodat er ook buiten de les veelvuldig en gemakkelijk contact is tussen docenten, ondersteunend personeel, schoolleiding en leerlingen

Wat moet beter/anders:

Ook bij onze school gaat een enkele keer iets mis in de relatie tussen leerlingen of leerling en docent. Alert blijven op signalen.

Het gebouw zou qua inrichting misschien meer faciliteiten mogen hebben om te kunnen samenwerken in kleinere groepen. Onderbouwstudieruimte zo inrichten als die van de bovenbouw.

De leerlingen moeten meer betrokken worden in hun eigen leerproces door secties/docenten; mbt stof, facultatieve lessen e.d.

Het MT en personeel mogen meer vertrouwen hebben in elkaars goodwill.

Docent: *"De samenstelling van de OC is niet representatief voor het personeelsbestand waardoor initiatieven of visies regelmatig stranden door gebrek aan vernieuwingsdrift/verbeterdrift."*

bevindingen visitatieteam

De laagdrempeligheid op intercollegiaal vlak, maar ook tussen medewerkers en leerlingen staat duidelijk centraal. Dit is de kracht van de school. De daltonwerkgroep bestaat uit een sterke vertegenwoordiging van medewerkers. Er is bewust gekozen om geen leden van het managementteam op te nemen in de groep om de zeggingskracht te vergroten. De open overlegvorm die de daltonwerkgroep hanteert - namelijk middenin de lerarenkamer - maakt dat collega's gemakkelijk aanschuiven en meepraten. Ook de onderwerpkeuze en inspraak in onderwerpen - dichtbij de alledaagse lespraktijk - bevordert de laagdrempeligheid en het saamhorigheidsgevoel. De daltonwerkgroep geeft aan dat ze heel tevreden zijn over hun positie in de school. Ze ontvangen input van collega's en raadplegen zelf het managementteam als klankbordgroep. Ze geven aan dat het management een prettige sparringspartner is.

Een andere goed voorbeeld van samenwerking op schoolniveau vormen de onderlinge collegiale bezoeken (critical friends) die de scholen hebben uitgevoerd in de aanloop naar de visitatie. Deze 'bovenschoolse' samenwerking geeft een boost aan de kwaliteit en het kwaliteitsbewustzijn van de school.

REFLECTIE

Indicatoren op leerlingniveau

4.1	De leerling maakt een planning voor zijn taakwerk.
4.2	De leerling stuurt zijn planning bij door de voortgang te overzien.
4.3	De leerling beziet het behaalde eindresultaat kritisch en neemt leerpunten mee naar een volgende planning van zijn taak.
4.4	De leerling reflecteert op zijn eigen gedrag en dat van zijn medeleerlingen.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

De leerling maakt gebruik van de studiewijzers die voor elk vak per kwartaal aangeven wat de leerstof voor dat kwartaal is. De leerlingen worden actiever en zelfstandiger en minder afhankelijk van de leerkracht.

De leerling voert zelf de regie bij de leerlingbespreking (reflectiegesprekken) en moet, meestal in bijzijn van zijn ouders, uitleg geven over zijn schoolprestaties, inzet, ambities enz.

Na afloop van het profielwerkstuk volgt een reflectievragenlijst.

Tijdens een studiemiddag hebben we het reflectieformulier aangepast voor verschillende jaarlagen. Het reflectieformulier van elke jaarlaag heeft nu eigen doelstellingen en leerlingen vullen het serieuzer in als het niet telkens hetzelfde formulier is.

De reflectiegesprekken zijn uitgebreid naar twee gesprekken per jaar (meer op aanvraag), waarin de leerling centraal staat. De leerling voert het gesprek en reflecteert op eigen handelen. Doel is vooruitkijken en niet terugkijken.

In de brugklas krijgen de leerlingen een planner voor de proefwerkweek die ze zelf moeten invullen. Achteraf wordt met de mentor besproken of dit gewerkt heeft.

We zijn een pilot gestart met 'de nieuwe leerlingbespreking', een digitaal hulpmiddel waarbij alle leerlingen van al hun leraren te horen krijgen hoe ze functioneren (prestatie/gedrag). Leerlingen moeten ook via deze digitaal tool een plan van actie formuleren op grond van de feedback van de leraren.

Wat moet beter/anders:

De formulieren die bij de reflectie-activiteiten als leidraad dienen moeten worden verbeterd.

De studiewijzers moeten flexibeler worden.

De docenten maken de planning (studiewijzer). Wellicht zouden deze minder uitgebreid moeten zijn, daarnaast zou de nadruk meer moeten liggen in het aanleren van planningsvaardigheden in de brugklas.

Cijfers staan direct in Magister en er is een duidelijk overzicht van de voortgang van de leerling. Echter we zien dat leerlingen vaak niet goed genoeg kunnen overzien waarom een

beoordeling onvoldoende is. Wellicht kan er nagedacht worden over meer beoordelingen zonder het geven van een cijfer. In plaats daarvan zou directe feedback gegeven moeten worden door de docent voordat ze verder kunnen met de betreffende stof.

Voor leerlingen is het nut van reflecteren op bijvoorbeeld daltontaken niet altijd zichtbaar of duidelijk. Wij werken met reflectieformulieren waarin leerlingen aan kunnen geven hoe tevreden ze zijn met hun aanpak van hun taak. Echter soms hebben we het idee dat leerlingen er niet aan toe zijn om zelf heel kritisch naar zijn werkproces te kijken. In plaats daarvan zouden wij kunnen proberen leerlingen elkaar te laten beoordelen op hun werk.

De leerlingen willen meer aandacht en mogelijkheden om zelf hun werk te kunnen plannen.

bevindingen visitatieteam

De school heeft hierboven zelf al aangegeven welke verbetertrajecten er ingezet zijn ten aanzien van reflectie. Leerlingen zijn over het algemeen positief over de reflectieformulieren via leerlingbespreking.nl. Juist omdat ze voorbeeldige leerlingen zijn hebben ze al die jaren nooit een inhoudelijk gesprek gehad. Nu met de komst van het reflectieformulier en de daaraan gekoppelde feedback van de docenten en de driehoeksbespreking met mentor en ouder(s) voelen ze zich gehoord en gezien! Ook al zijn er geen problemen, ze vinden het erg fijn dat er ook voor hen tijd wordt vrijgemaakt voor een gesprek.

Citaat leerling:

“Die nieuwe leerlingbesprekingen zijn helemaal geweldig. Dat je van elke docent in elk geval een ‘duimpje’ krijgt en je weet waar je harder aan moet werken. Helemaal mooi als je in reflectiegesprekken nog tips en aanwijzingen krijgt.”

Indicatoren op leraarniveau

4.5	De leraar zet verschillende reflectiemethoden in.
4.6	De leraar laat leerlingen reflecteren op de samenwerking.
4.7	De leraar laat leerlingen feedback geven op zijn eigen functioneren.
4.8	De leraar is in staat om kritisch naar zijn werk te kijken en gebruikt evaluatie, reflectie en feedback van anderen om zich verder te ontwikkelen.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

Na afloop van de pww / kwartaal reflecteert de vakdocent/mentor met de leerling, waarbij een PVC (persoonlijk verbeter contract) de norm is indien een onvoldoende resultaat is behaald. Hierin worden afspraken met de leerling genoteerd.

Er zijn verschillende reflectiemethoden die de leraar kan inzetten: het reflectiegesprek (zo mogelijk met ouders), mentorgesprek, het gesprek met de klas, reflectieformulieren, enquêtes/peilingen (schriftelijk of digitaal via Kahoot of Socrative e.d.).

Er zijn tal van reflectieformulieren beschikbaar voor vrijwel alle leerling activiteiten: bijvoorbeeld toetsen, kwartalen, daltontaken, formulier onvoldoende resultaat, daltonvaardighedenlijst.

Er is een “elke les een daltonles” enquête ontwikkeld voor leerlingen om de docent te beoordelen. Deze enquête is digitaal beschikbaar en kan een docent afnemen bij een klas om zijn eigen functioneren te verbeteren. Om die reden heeft elke docent een iPad gekregen. Docenten mogen zelf kiezen wanneer en bij welke klas zij deze enquête afnemen.

Wat moet beter/anders:

PVC moet standaard worden, is nog niet overal het geval.

Er zou onderzocht kunnen worden hoe leerlingen via digitale middelen sneller en effectiever lessen kunnen beoordelen op hun inhoud en doel.

Meer intervisie; er wordt gewerkt aan een intervisiemodel.

bevindingen visitatieteam

De inzet van het PVC (Persoonlijk Verbeter Contract) is gebaseerd op een gedifferentieerde aanpak en monitoring van de leerlingen om vooral de resultaten te verbeteren. De bedoeling van alle reflectieformulieren is dat docenten en leerlingen met elkaar in gesprek komen over de manier van presentatie, instructie en verwerking van leerstof. De ingezette route van feedback van docenten via leerlingbespreking.nl levert veel positieve energie op en leerlingen kunnen op basis van de feedback hun plan van aanpak formuleren.

Indicatoren op schoolniveau

4.9	De school stelt leraren en overige medewerkers in de gelegenheid van en met elkaar te leren.
4.10	De school hanteert een doorgaande lijn m.b.t. reflectie op leerlingniveau.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

In het sectieoverleg worden ervaringen uitgewisseld, begeleidingsactiviteiten worden besproken en geëvalueerd in het mentoroverleg

Docenten kunnen elkaars lessen bezoeken om elkaar feedback te geven en te reflecteren op elkaars lessen.

Bij de reflectiegesprekken zie je een duidelijke doorgaande lijn m.b.t. reflectie op leerling niveau.

De reflectieformulieren zijn op niveau aangepast en kunnen dus verschillen per jaarlaag. In de bovenbouw bijvoorbeeld is in het formulier ook aandacht voor de vervolgopleiding. Daarnaast wordt een leerling ook zelfstandiger in het organiseren van het reflectiegesprek. In de onderbouw speelt de mentor nog een sturende rol bij het voeren van het gesprek, maar in de bovenbouw dient de leerling zelf het gesprek volledig te organiseren en te regisseren.

De open samenwerking onder collega's in het Stedelijk Dalton Lyceum zorgt voor een sfeer waar wij gemakkelijk mondeling kunnen reflecteren op elkaar.

Wat moet beter/anders:

Het zou regelmatig moeten plaatsvinden; intervisie zou onderdeel moeten worden van de schoolcultuur
Er wordt gewerkt aan een intervisieplan.

bevindingen visitatieteam

Leren doe je niet alleen zelf, maar ook samen. Dat geldt ook voor docenten. Onze werkplek is onze leerplek. Collegiaal leren in deze daltonschool is voor sommige docenten een vanzelfsprekendheid, voor anderen is het een uitdaging om jezelf te kunnen en durven ontwikkelen in een collegiale setting.

EFFECTIVITEIT

Indicatoren op leerlingniveau

5.1	De leerling behaalt zijn leerdoelen die passen bij zijn persoonlijke ontwikkeling.
5.2	De leerling gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn leertijd.
5.3	De leerling is actief bezig met de taak en maakt efficiënt gebruik van zijn keuzemogelijkheden.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

Een leerling kan met behulp van de *studiewijzer* zijn eigen leerroute kiezen. Op de studiewijzer staan opties voor extra oefening, maar ook opties voor verrijking en verdieping.

Een leerling kiest daarnaast ook bewust voor een *daltonuur* door zich van tevoren digitaal in te schrijven voor een bepaald vak/docent. Ook is in het daltonuur plek voor extra oefening of verdieping en verrijking.

Ouderraad: "Door het zelfstandig moeten plannen en werken is de leerling actief bezig met de taak".

Een leerling kan met behulp van het *snipperuur* (bovenbouw) besluiten om lestijd efficiënter en effectiever in te zetten. Als iemand goed is in Engels, kan hij een Engelse les snipperen en in plaats daarvan iets doen wat de leerling nuttiger lijkt, bijvoorbeeld drama of wiskunde.

Op grond van onder meer de reflectiegesprekken formuleert een leerling zijn eigen leerdoelen. Voor het behalen van deze leerdoelen kan de leerling gebruik maken van verschillende instrumenten, o.a.: de studiewijzer, het daltonuur, de snipperuur (bovenbouw)

Een leerling heeft op het SDL ook de mogelijkheid om zijn talenten te ontdekken en zich in de breedte te ontwikkelen: er zijn veel keuzevakken (LA, GR, DR, BV, MU, BE, BSM, NLT, IF, WiD, FI, MAW). Daarnaast zijn er daltonuren die gebruikt kunnen worden om cursussen te volgen zoals

bandenplakken, EHBO, Spaans, boekenclub of boekhouden. Verder biedt CSM allerlei clinics en workshops op het gebied van cultuur en sport. En zijn er open podia, musicals enzovoort. De gedachte achter dit brede aanbod is dat een leerling geen leermachine is, maar een mens in ontwikkeling. En een leerling kan pas *effectief* gebruik maken van keuzemogelijkheden als hij zijn eigen mogelijkheden en talenten kent.

In de OB (klas 1 en 2) is de focus gericht op determinatie. Als de leerlingen zijn gedetermineerd voor vwo niveau ligt de focus vervolgens op onvertraagde doorstroming en behoud van de leerlingen.

Bij tegenvallende resultaten is het uitgangspunt dat de leerling in staat moet zijn op vwo niveau te functioneren en voldoende niveau en capaciteiten heeft om tot verbetering te komen. We kiezen slechts in uitzonderlijke situaties voor oplossingen op lager onderwijsniveau. Als een leerling derhalve een onvoldoende rapport heeft, dan is er kennelijk iets mis gegaan in het onderwijsleerproces van de leerling. Het is dan de gezamenlijk verantwoordelijkheid van de vakdocent en de leerling om een oplossing te zoeken c.q. uit te zoeken wat er mis is gegaan. Afspraken worden vastgelegd in een PVC. Hierbij is essentieel dat de leerling zelf verantwoordelijk blijft voor zijn leerproces: het "overnemen" van het proces door de vakdocent ("ik weet wat goed voor je is") is niet des daltons en bovendien contraproductief. Uitgangspunt blijft: "leren doe je zelf!" Het is de bedoeling om door de extra aandacht de leerlingen tot hogere prestaties te brengen c.q. uit te dagen.

Docent: "Zeker, het gaat goed! Gezien de vaak bijzondere profielwerkstukken en motivatie voor de vakken. Resulteert vaak in prachtig werk, producties en niveau."

Wat moet beter/anders:

Leerlingen zouden elkaar nog beter kunnen helpen. Er is begin dit jaar een project geweest waarbij 10 leerlingen uit vwo 5 leerlingen uit de onderbouw bij lesuitval opvangen en begeleiden. Vooral dit laatste, het begeleiden bij het leren (peer-to-peer) door leerlingen, zou meer verdiept en uitgebreid kunnen worden. Leerlingen zouden bijvoorbeeld getraind kunnen worden om leerlingen uit de onderbouw te begeleiden bij hun leertraject. Bewezen is dat leerlingen die andere leerlingen iets proberen te leren zelf ook veel leren. Dus zo'n peer-to-peer-systeem zou wat dat betreft uiterst efficiënt zijn.

De keuze van de vakken is te vaak zakelijk, gericht op een zo compleet mogelijk profiel (bijv. nt/ng). De passie ontbreekt te vaak!

De leerling gaat soms niet efficiënt om met daltontijd, tussenuren, etc.

Probleem: persoonlijke leerdoelen zijn alleen bij de mentor bekend.

bevindingen visitatieteam

De school biedt de leerlingen een breed aanbod aan vakken en activiteiten, die passen bij hun persoonlijke interesses. Via de snipperkaart krijgen leerlingen uit 5- en 6-VWO de mogelijkheid om zelf te bepalen of ze instructie-uren volgen.

Indicatoren op leraarniveau

5.4	De leraar behaalt zijn leerdoelen.
5.5	De leraar gaat op een efficiënte en verantwoorde wijze om met zijn lestijd.
5.6	De leraar zorgt voor afwisseling van leeractiviteiten tijdens de les.
5.7	De leraar stemt de instructie en het leerstofaanbod af op de leerbehoeften en leermogelijkheden van zijn leerlingen.
5.8	De leraar daagt leerlingen uit het beste uit zichzelf te halen.
5.9	De leraar geeft leerlingen een uitdagende motiverende taak die past bij het niveau, de interesse en het (werk)tempo van de individuele leerling.
5.10	De leraar analyseert de leerproblemen van leerlingen die de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

Naar aanleiding van voorgaande visitatie, collegiale visitaties en inspectiebezoek is er veel tijd besteed aan de (dalton-)kwaliteit van de lessen.

Een werkgroep heeft de eisen van een daltonles geformuleerd ("Elke les een daltonles") d.m.v. 5 leskenmerken en een vragenlijst gemaakt voor leerlingen waarmee ze docenten van feedback kunnen voorzien. Om deze vragenlijst eenvoudig digitaal af te kunnen nemen heeft elke docent een iPad gekregen. Daarnaast loopt de daltoncampagne dalton=5x5x5 (5 daltonkernwaarden, 5 dalton leskenmerken en 5 rollen van de docent) om docenten een handvat te geven om dalton zichtbaarder te maken in de les.

De docent kan met behulp van de studiewijzer differentiëren en zo beter lessen op maat aanbieden. Steun voor wie steun nodig heeft, verrijking voor wie verrijking nodig heeft.

De docent heeft ook het instrument van het PVC in handen. Zo'n persoonlijk verbetercontract (=PVC) wordt met de leerling afgesloten die voor het vak 'onder presteert'.

De docent kan ook een leerling die goed presteert de vrijheid geven om iets anders nuttigs te gaan. Dit is het instrument van de op maat toegesneden facultatieve les.

De docent geeft verder idealiter les volgens de 5x5x5-daltoncampagne. Bij veel vakken leren leerlingen met elkaar samenwerken (m.n. bij NLT, biologie, Nederlands, informatica, BSM), krijgen ze de vrijheid via de facultatieve lessen en gaan ze ook naar buiten voor onderzoekend leren (aardrijkskunde, MAW enzovoort), kunnen ze via de studiewijzers hun eigen leertraject vormgeven en wordt ook gevraagd om reflectie (op zichzelf en de eigen prestaties, de lessen, de docent).

Het Stedelijk Dalton Lyceum draait een pilot met een nieuwe manier van leerling bespreken (een digitale tool van Educompany). Dit zal naast het LVS zorgen voor een goede analyse van alle leerlingen, waarbij ook ruimte is om te kijken naar meer dan louter de prestaties.

Naast lessen van 40 minuten zijn er ook veel blokuren (80 minuten). Vooral in deze blokuren is er ruimte voor afwisseling in leeractiviteiten (verschillende werkvormen, samenwerkend leren, differentiatie).

Uitdagingen zoeken we in het aanbieden van een extra examenvak voor alle vwo leerlingen en een zeer breed keuzepakket aan vakken in de 2^e fase. Daarnaast bieden we een TTO opleiding en een volledig Gymnasium pakket (ook gecombineerd). De TTO leerlingen doen hun CAE examen in V4

en kunnen dan kiezen voor de IB variant in klas 5 en 6. Leerlingen die hun uitdagingen in de niet cognitieve zaken zoeken kunnen zich uitleven in theaterproducties en/of in de organisatie van CSM activiteiten.

De vaksecties evalueren na elke toetsweek en elk schooljaar de resultaten van het onderwijsproces aan de hand van de overzichten die de schoolleiding regelmatig verstrekt (cijfers en percentages onvoldoendes per vak per leerjaar per klas). Op basis hiervan wordt het onderwijsproces aangepast/bijgestuurd en nieuwe plannen voor komende schooljaren gemaakt. De secties en de docenten krijgen (conform de daltonprincipes) veel ruimte om zelfstandig hun onderwijs te organiseren en uit te voeren. Het begeleiden van secties en docenten is een continu aandachtspunt voor de schoolleiding.

Wat moet beter/anders:

Zoals gezegd, geven de leraren idealiter les volgens de 5x5x5-daltoncampagne. Een aantal leraren kunnen in sommigen lessen nog meer differentiëren en de leerlingen 'loslaten', dat wil zeggen meer zeggenschap geven over hun eigen leerweg.

Leraren kunnen de leerlingen ook meer betrekken bij de inrichting van de les. Leerlingen weten vaak zelf goed te verwoorden waardoor ze gemotiveerd worden om te leren.

Leraren kunnen ook meer gebruik maken van het LVS, zodat leerlingen beter gevolgd kunnen worden in hun ontwikkeling.

We zijn te veel methode gebonden. Meer innoveren in les/werkvormen

5.9: Dit kan beter. Differentiatie is nog een ding.

5.10: De analyse van leerproblemen is vaak pover/oppervlakkig.

De leerlingen willen meer variatie van activiteiten in de lessen (minder voorspelbare/"saaie" lessen).

bevindingen visitatieteam

De vijf rollen van de docent staan in de folder erg zakelijk geformuleerd. Gebruik meer de 'daltontaal'. Een voorbeeld: 'orde handhaven' kan ook zijn 'bevordert goede (werk)sfeer'.

Effectieve daltondocenten vervullen verschillende rollen in de les, waarmee je het (leer)gedrag van je leerlingen op een positieve manier kan beïnvloeden en wat effect heeft op zowel het leerproces, de resultaten en de persoonsvorming van leerlingen. Het gaat hierbij om competentie-ontwikkeling (bijv. beheers ik voldoende (samen)werkvormen?), didactische organisatie (hoeveel instructie hebben ze nodig, doen zij het werk of ik?) en begeleiding (wat is mijn rol als coach?).

Dalton-professionalisering is jezelf kunnen en durven ontwikkelen in een collegiale setting. Denk daarbij na over je persoonlijke inkleuring van de 5 rollen van de daltondocent.

Indicatoren op schoolniveau

5.11	Het onderwijs is door een efficiënte inrichting van tijd, ruimte en middelen doelmatig en gericht op het behalen van de noodzakelijke opbrengsten.
------	--

5.12	De school hanteert een doorgaande lijn van de daltoncompetenties van leerlingen en personeel.
5.13	De school biedt leerlingen ondersteuning en/of passende zorg als zij de leerdoelen niet halen.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

De kracht van ons daltononderwijs is voornamelijk gelegen in vertrouwen hebben in de leerlingen, oprechte belangstelling tonen voor wat hen beweegt en openstaan voor hun ideeën en initiatieven. Dit is de basis voor een goed studieklimaat, een plezierige sfeer en goede resultaten.

Als je kijkt naar het gebouw, biedt de Overkampweg veel mogelijkheden. Er zijn naast de mediatheek nog een aantal studieruimtes (1 voor de onderbouw en 1 voor de bovenbouw). Ook kunnen leerlingen studeren in de grote hal, de aula of in de computerruimtes. Daarnaast is er een 'huiskamer', speciaal voor zorgleerlingen die behoefte hebben aan rust en weinig afleiding. Er wordt de laatste twee jaar veel gedaan aan bewustwording van de daltonfilosofie. Naast de studiedagen (o.a. over waarderen coachen in de reflectiegesprekken, differentiëren en onderzoekend leren), heeft ook de daltonwerkgroep een grotere en onafhankelijke rol gekregen. Verder is de 5x5x5daltoncampagne gestart om de bewustwording van de daltonfilosofie te vergroten. De 5x5x5-daltoncampagne is het begin van het besef dat dalton geen middel is, maar een wijze van zijn van onze school.

De daltongerichtheid is steeds nadrukkelijker aanwezig in alle geledingen. Steeds meer daltonbewustzijn bij leerlingen

Voor de continuïteit zijn er daltonscholingen voor zittende en voor net beginnende docenten. Daarnaast kent onze school een goede zorgstructuur met een leercoach, een ok-coach, een dyslexie coördinator, een anti-pestcoördinator, een zorgcoördinator en twee counselors. Leerlingen krijgen daarnaast ook steun van hun mentor.

In de bovenbouw is een zeer grote keuzevrijheid in pakketkeuze en kunnen de leerlingen kiezen uit maar liefst 30 vakken. Met name vakken als BSM (Bewegen, Sport en Maatschappij) en NLT (Natuur, Leven en Technologie) zijn echte daltonvakken waarbij de leerlingen vrijwel alles zelf moeten organiseren, regelen en uitvoeren. Dit geldt ook in grote mate voor de drie kunstvakken Drama, Beeldende Vorming en Muziek die elk als examenvak gekozen kunnen worden.

Onze opbrengsten op de Kwaliteitskaart 2018 van de inspectie zijn in orde. Volgens onze berekeningen zal dat ook op die kaart van 2019 het geval zijn. De inspectie heeft na een kwaliteitsonderzoek een basisarrangement toegekend.

In het DaltonOntwikkelingsplan (DOP 2017-2020) is de doorgaande lijn van dalton en op welke wijze we ons daltononderwijs vormgeven beschreven.

Wat moet beter/anders:

Wat het gebouw betreft zou er nog meer gebruik kunnen worden van de ruimte, zoals voor het maken van leerpleinen of het centreren van vakgebieden.

Het beoogde einddoel is niet altijd zichtbaar.

BORGING

Indicatoren op schoolniveau

6.1	De school werkt planmatig aan de daltonontwikkeling en beschrijft dit in een daltonbeleidsplan.
6.2	De school geeft aan hoe de daltonontwikkeling wordt aangestuurd, bv. door een daltoncoördinator.
6.3	De school draagt haar daltonidentiteit uit. (schoolgids, website, folders etc).
6.4	De school heeft daltonscholing in het scholingsplan opgenomen.
6.5	De school benut de daltonmogelijkheden van het gebouw.
6.6	De school enquêteert regelmatig de leraren, de ouders en de leerlingen over de daltonontwikkeling en de kwaliteit van het daltononderwijs.
6.7	De school is actief betrokken bij dalton-regioactiviteiten, waarbinnen zij vertegenwoordigd is.
6.8	De leerlingen worden betrokken bij de daltonontwikkeling van de school.
6.9	De ouders worden betrokken bij het ondersteunen van de daltonontwikkeling van de school.
6.10	Het schoolbestuur ondersteunt de school in haar daltonontwikkeling.

evaluatie school

Wat gaat er al goed:

In najaar 2017 is een **Dalton Ontwikkelingsplan** geschreven voor 2017-2020 waarin is vastgelegd hoe we ons daltononderwijs vormgeven en waar we mee aan de slag willen gaan.

In het DOP, dat een dynamisch document is dat regelmatig wordt aangevuld, staat een globaal tijdspad voor de komende jaren. De feitelijke uitwerking in activiteiten staat in het **Activiteitenplan** bij het jaarlijkse **Onderwijsplan**. Hierin staat per activiteit vermeld de doelstelling, de actie en wie verantwoordelijk is voor de uitvoering. Het DOP en het jaarlijkse Onderwijsplan/Activiteitenplan moeten in samenhang worden gelezen.

Het jaarlijkse Onderwijsplan/Activiteitenplan is gebaseerd op de ideeën aangedragen door de daltonwerkgroep. De ideeën in dit plan zijn voor een deel ook afgestemd met de leerlingenraad. Dit plan wordt aan het begin van het schooljaar gedeeld met de docenten zodat ook voor docenten duidelijk is wat de speerpunten voor de daltonontwikkeling voor het schooljaar zijn. Ook leerlingen en ouders worden van deze speerpunten op de hoogte gebracht door informatiebijeenkomsten aan het begin van het schooljaar.

In dit schooljaar 2018-2019 is vooral ingezet op reflectie (o.a. reflectiegesprekken) en vrijheid, verantwoordelijkheid, zelfstandigheid (o.a. studiewijzers, papieren agenda's, snipperuren, facultatieve lessen) en de daltonkwaliteit van de les (dalton=5x5x5).

De daltonidentiteit wordt door onze locatie steeds meer uitgedragen naar alle 'stakeholders' via de schoolgids, website, folders, informatiebijeenkomsten etc.. Niet alleen vanwege de

economische waarde van dalton (in de concurrentiestrijd met andere scholen is het immers belangrijk dat een school zich scherp profileert – dalton is dan een *middel*), maar vooral ook vanwege de filosofische waarde (dalton als *doel*): de daltonfilosofie wordt dan richting- en maatgevend voor de inrichting en organisatie van het onderwijs.

Dit zie je bijvoorbeeld terug in de inrichting van het schoolgebouw. Het gebouw is ruim en heeft naast een mediatheek ook studieruimten voor leerlingen (onlangs vernieuwd) en werkplekken op de gangen om zelfstandig te werken. Er is een theater, een drama- en muzieklokaal, een technieklokaal en de nodige computerlokalen. Ook zijn er aparte ruimtes voor leerlingencommissies, zoals voor de gsa-groep, de leerlingenraad. Tot slot is er ook nog ‘de huiskamer’ voor leerlingen die rust, weinig afleiding en studiebegeleiding nodig hebben.

De daltonwerkgroep heeft dit schooljaar een grotere en onafhankelijker rol gekregen. De werkgroep bestaat uit docenten die zich vrijwillig hebben opgegeven. Het is een diverse groep waarin alle vakgebieden en alle jaarlagen zijn vertegenwoordigd. Zij ontwikkelen ideeën voor de daltonprofilering. Deze ideeën worden ook afgestemd met de leerlingenraad. De ideeën worden ook besproken in de onderwijscommissie (bestaande uit de sectieleiders) en daarna in de secties. De schoolleiding neemt uiteindelijk de beslissing met betrekking tot het in- en/of uitvoeren van de ideeën. Het schoolbestuur heeft in het proces van daltonontwikkeling vooral een faciliterende en stimulerende rol.

Voor de borging van de continuïteit van allerlei daltonontwikkelingen zijn er verschillende instrumenten. Er is een vaste cyclus van verschillende enquêtes die afgenomen worden onder het personeel, leerlingen en ouders. De resultaten worden besproken door de mentoren en in de teams en zo nodig worden verbeteracties opgezet. Daarnaast is er een cyclus van functioneringsgesprekken en lesbezoek waarbij nadrukkelijk gekeken wordt naar de bijdrage van een docent aan dalton (bijvoorbeeld in de les). Verder zijn er studiedagen en scholing.

Om de continuïteit van alle daltonontwikkelingen te borgen is er in samenwerking met de locatie Kapteynweg scholing voor docenten. Deze scholing is verplicht voor de beginnende docent maar ook bedoeld voor zittende docenten. Een tweetal docenten is bezig om deze cursus “aan te passen” aan onze locatie zodat deze vanaf volgend schooljaar kan worden aangeboden op onze locatie.

Wanneer collega’s behoefte hebben aan scholing zijn de budgetten en mogelijkheden ruim.

We nemen deel aan het landelijk daltonoverleg, landelijke daltonconferenties en congressen e.d.. We zijn onderdeel van een netwerk van 7 daltonscholen (regio Zuid West) en we participeren in de daltonvisitaties. Een gezamenlijke studiedag met alle docenten van de Regio Zuid West kon dit schooljaar helaas niet doorgaan; hopelijk volgend jaar weer wel.

De daltonidentiteit wordt door ons nadrukkelijk uitgedragen op onze site (www.dalton-dordrecht.nl) en schoolgids. In het wervingsmateriaal is dalton in combinatie met TTO, Gymnasium en CSM ons speerpunt en unique selling point.

Wat moet beter/anders:

De ouderbetrokkenheid kan nog vergroot worden en de ouderraad versterkt. De ouderraad zou ook nog meer als klankbord kunnen fungeren bij de daltonontwikkeling.

De leerlingenraad dient versterkt te worden om de continuïteit ervan te waarborgen. In de huidige leerlingenraad zitten een aantal zeer actieve zesdeklassers, maar zij zijn (hopelijk) volgend jaar niet meer op school.

Ook leerlingen (en wellicht ouders) zouden in de daltonwerkgroep een rol kunnen spelen.

Daarnaast zou intervisie nog meer deel kunt uitmaken van de schoolcultuur. De deuren bij de meeste lessen staan wel open en intervisie vindt wel plaats op vrijwillige basis, maar het is nog geen goed gebruik om bij elkaar naar binnen te stappen en op die manier van elkaar te leren. Verder zou de communicatie vanuit de onderwijs- en daltoncommissie naar de achterban nog verbeterd kunnen worden om nog meer draagvlak te creëren voor bepaalde daltonprojecten. De enquête rondom “iedere les een dalton-les” (en de organisatie daarvan) wordt door sommige docenten onoverzichtelijk en weinig motiverend tot verbeteren genoemd. In de daltoncommissie zouden ook meer oudere collega’s zitting moeten hebben. De werkplekken op de gangen kunnen nog beter benut worden. Ouders worden buiten de ouderraad en reflectiegesprekken weinig in de school waargenomen.

bevindingen visitatieteam

De daltonwerkgroep bestaat uit gedreven collega’s met veel ambitie. Deze daltonwerkgroep heeft ook duidelijk bijgedragen aan de beweging die in de daltonontwikkeling op het Stedelijk zichtbaar is. Er zijn vele ideeën en plannen in de werkgroep. Doe echter niet alles tegelijkertijd, maar richt de focus op enkele belangrijke doelen en formuleer het resultaat daarvan. Zoek daarin de verdieping en vooral ook een heldere procesbewaking. Het kan helpen om daarbij ondersteuning te zoeken bij een (deskundige) procesbegeleider.

Op die manier worden nieuwe ideeën ingebed in een professionele kwaliteitsontwikkeling en voorkom je dat mooie plannen en veel energie te gemakkelijk wegdrijven in de hectiek van de dag (zie in dat kader ook de laatste alinea van aanbeveling nr. 5 uit de vorige visitatie).

Overige opmerkingen school

De basis van goed daltononderwijs is wederzijds vertrouwen en respect. De docenten zijn er van doordrongen dat aan leerlingen gedelegeerde verantwoordelijkheid goed is voor de persoonlijke ontwikkeling van de leerlingen. Mentoren zijn geïnteresseerd in de persoonlijke motieven van hun leerlingen en vragen hiernaar in hun begeleidingsgesprekken. De goede en ontspannen sfeer tussen docenten, leerlingen en OOP komt voort uit dit vertrouwen. Dit maakt veelvuldig informeel overleg eenvoudiger en vormt de basis van een stimulerend en uitdagend onderwijsklimaat.

De leerlingen vinden de sfeer en de ruimte die ze krijgen zo normaal dat het ze niet meer opvalt. Ze weten niet anders, waardoor ze zich er soms niet bewust van zijn welke mogelijkheden ze hier krijgen.

Het onderwijsaanbod van onze school is zeer groot: Atheneum, Gymnasium, TTO/IB en alle mogelijke combinaties hiervan. Voor begaafde leerlingen is er de mogelijkheid een tweetalige Gymnasium opleiding te volgen afgesloten met niet alleen een Gymnasium diploma (met extra vak) maar ook een IB diploma. Daarnaast is er een zeer ruim aanbod aan keuzevakken in de bovenbouw waar de leerlingen uit kunnen kiezen. Naast de verplichte vakken, en de bekende traditionele vakken, kunnen de leerlingen als examenvak kiezen voor: LA, GR, DR, BV, MU, MO, BSM, NLT, IF, WI D, FI, MAW. Al onze vwo-leerlingen volgen bovendien een extra examenvak.

Dit grote en brede aanbod (Atheneum/Gymnasium, TTO/IB, veel vakken, CSM) is ook tegelijkertijd een probleem. Hoe kunnen we deze diversiteit organisatorisch in goede banen leiden en financieel haalbaar houden?

De locatie Overkampweg van het Stedelijk Dalton Lyceum heeft na een lastige periode naar ons gevoel de laatste twee jaar de weg omhoog weer gevonden.

De vorige daltonvisitatie in 2017 kwam eigenlijk te vroeg na een roerige tijd m.b.t. onderwijsresultaat en kwaliteit, personele problemen, financiële problemen, wisselingen in directie en teamleiders.

Het resultaat van de daltonvisitatie in 2017 (tweejarige verlenging en versnelde visitatie in 2019) vonden we teleurstellend al wisten ook wij dat alle nieuwe ontwikkelingen nog recent en fragiel waren. Maar we zijn daarna hard aan het werk gebleven op de ingeslagen weg gebruikmakend van de aandachtspunten c.q. verbeterpunten die door de visitatiecommissie werden benoemd.

Wij streven er naar een ambitieuze, dynamische en lerende organisatie te zijn. Ook nu is ons onderwijs niet “af” zijn en staan diverse projecten in de steigers. Niet alles kan, en “niet alles kan tegelijkertijd”.

We zijn benieuwd naar de mening van de visitatiecommissie en hopen op waardevolle suggesties en aanbevelingen. Van harte welkom!

Uit de gesprekken met leerlingen

Waarom zit je op deze school?

- **Leukste school in Dordrecht. CSM is aantrekkelijk.**
- **Sfeer en uitstraling van de school is fijn. Mensen gaan goed en respectvol met elkaar om.**
- **CSM een groot voordeel, fijne sfeer, je voelt je heel welkom en kan jezelf zijn**
- **Ze voelt zich begrepen als er problemen zijn.**
- **Veel aandacht voor je als je problemen hebt**
- **Sfeer en het zelf plannen ☐ de daltonuren zijn ook fijn, zodat ze in de D-uren ook huiswerk kan doen**
- **De extra's van CSM zijn erg leuk, daltonuren zijn fijn, geven vrije tijd**
- **Zelfstandigheid op deze school, ze kan haar eigen ding doen. Kan in D-uren terecht bij docenten. Soms kan je kiezen om de uitleg te volgen of zelfstandig werken buiten de klas. Andere leerlingen herkennen dit.**

Verschil nu en voor 5x5x5

- **Geen grote veranderingen zichtbaar**
- **Sinds 2 jr inschrijven in de D-uren**
- **Natuurkunde docent bespreekt leerdoelen voor en na**

Studiewijzers

- **Gebruik je de verdieping / herhaling?**
- **Studiewijzers zijn meer een richtlijn om bij te lopen ☐ niet altijd duidelijk ene docent is flexibeler dan de ander.**
- **In de onderbouw moet je kiezen naast de basisstof- verdieping of hh ☐ eigen verantwoordelijkheid nemen**

D-taken

- **D-taak vaak gekoppeld aan een cijfer**

- Reflectieformulier ☐ gebeurt niets mee, altijd dezelfde vragen, voelt overbodig

PVC

- Bij onvoldoende krijg je van je mentor een formulier met afspraken voor betere resultaten.
- Resultaatgericht is herkenbaar voor de leerlingen

Er is weinig ruimte voor verschillende leerroutes. Het Pta is heel erg belangrijk.

Samenwerken binnen de lessen:

- Wi lessen ☐ in groepjes samen oplossen, daarna bespreken
- Presentaties samen doen ☐ wordt niet aangeleerd
- Feedback achteraf via formulier
- Als er iets mis gaat, eerst zelf oplossen en dan pas naar de docent gaan
- Je krijgt veel verantwoordelijkheid

Welk cijfer en parel v.d. school

8 ☐ top school er wordt goed naar de leerlingen geluisterd.

7 ☐ aandacht die wordt besteed aan de cultuur

7 ☐ leraren vinden hun eigen vak het belangrijkste, werkdruk ligt hoog. Door meer samenwerking tussen de docenten kan de werkdruk verlaagd worden.

8,5 ☐ sfeer, CSM heel fijn, verandering: studieruimte onderbouw

8 ☐ daltonextra heel fijn, niet alleen theorie maar ook praktijk op een hoogniveau. Docenten mogen wel iets meer naar de leerlingen luisteren. Graag meer huiswerkafstemming.

7 ☐ soms wordt er te weinig gekeken naar de behoeftes van de leerlingen. Je leert wel hoe je samen moet werken en kan reflecteren, dit helpt je in de toekomst.

Nadeel lessen in D-uren. Dit vinden ze niet fijn.

Uit de gesprekken met leraren en ondersteunend personeel

Docenten zijn trots op /blij met:

De mate van vrijheid en flexibiliteit die ze ervaren: ze kunnen van alles en nog wat regelen (zowel voor leerlingen/docenten)

Vriendelijke manier waarop collega's (ook onderling) en leerlingen met elkaar optrekken.

Sfeer op de school

Goed werkklimaat: Er is overleg, wisselwerking tussen collega's.

Er is geen weerstand van leerlingen, ze gaan gewoon aan het werk, laten zich uit hun comfortzone halen. Leerlingen overtreffen vaak de verwachtingen.

Invoering reflectiegesprekken is positief

Verantwoording komt meer bij de leerling zelf te liggen. Dat werkt! Positief bij-effect dat er nu ook goed nieuws-gesprekken zijn. Die had je vroeger niet, dan lag de focus op slecht presterende leerlingen. Deze leerlingen worden echt gezien twee keer per jaar.

Leerlingbesprekingstool werkt ook goed: leerlingen reageren actief uit zichzelf. Je hoeft ze niet te vragen om een reactie. Ze komen zelf langs. Er is meer overzicht omdat je ook de feedback van andere docenten kunt lezen.

Wat vinden jullie van Intervisie?

Praktisch / organisatorisch niet haalbaar Er lijkt weinig animo te zijn onder de docenten.

Waarover zou intervisie moeten gaan/ welke hulpvraag heb je zelf?

Er viel een stilte na deze vraag. Docenten vinden dit een lastige vraag. Na de aanvankelijke stilte komen er wat aarzelende antwoorden:

Activerende werkvormen

Evaluëren (objectief) : bij muziek

Vragenderwijs lesgeven bij gym: niet zelf alle antwoorden geven

Differentiëren

Efficiëntie krijgen in de voorbereiding van gevarieerde lessen

Numerus Fixus of tussenjaar: leerlingen adviseren (decaanaat)

Checken of je lesinhoud is overgekomen vooral bij onopvallende leerlingen

Aanbevelingen van docenten aan de SL

- Nog meer cultuur op school
- Minder hinken op twee gedachten: stelling nemen. Als we leerlingen kansen geven (overgang 5v naar 6v) moeten we ook niet zeuren als niet iedereen slaagt.
- Voorbereiden op het examen moet meer in balans zijn met de brede intellectuele vorming
- Mogelijkheden van het gebouw meer benutten: bijv. meer inlooplokalen zoals bij dalton.

Uit het gesprek met de daltonwerkgroep

Twee jaar geleden moest de daltonwerkgroep aan de slag in verband met de 2-jaarlijkse licentieverlening. De huidige werkgroep bestaat sinds een jaar alleen uit docenten, het MT heeft zich teruggetrokken om zo de leden van de werkgroep meer ruimte en verantwoordelijkheid te geven voor de daltonontwikkeling. Een dag de heil op zonder MT om een stip op de horizon te zetten. De leden van de daltonwerkgroep voelen zich gesteund door de SL. Er wordt serieus meegedacht.

Tevreden over:

Reflectiegesprekken, nu twee keer per jaar met ouders, leerlingen en mentor. De gewone docenten-tafeltjesavond is afgeschaft. Het is een tijdrovende klus, maar een waardevolle klus. Hoe overtuig je de mentoren:

Door de inzet van de tool *Leerlingbespreking* zijn de rapportvergaderingen in principe geschrapt. Men is enthousiast over www.leerlingbespreking.nl. Informatie en feedback van docenten komen nu wel rechtstreeks bij leerlingen terecht. Dat wordt door leerlingen gewaardeerd.

Werkwijze

De daltonwerkgroep nodigt collega's uit over onderwerpen, bijvoorbeeld toetsweken in klas 1. Als er onderwerpen langskomen die te maken hebben met Dalton, dan pakt de daltonwerkgroep het op. De DWG vergadert in de medewerkerskamer, transparant, zichtbaar en om collega's mee te laten praten. De didactiek van het samenwerken wordt wel aangeleerd. In de reflectiegesprekken met de leerlingen komt het onderwerp samenwerken zeker terug, het PWS wordt bijv. gemaakt in duo's.

Welke rol speelt de daltonwerkgroep bij 5x5x5

5x5x5 speelt niet echt bij het team. De docenten weten wel wat het betekent.

Huidige stip op de horizon?

Een lijn in zelfstandigheid en verantwoordelijkheid op te bouwen.

Van huiswerk per lesuur tot en met zelf inplannen in kwartalen in de bovenbouw.

Uit het gesprek met de schoolleiding

Gesprek met de schoolleiding

In de zelfevaluatie staat: "De organisatie is lerend, maar het gaat langzaam". Volgens de SL heeft of had dat onder andere te maken met een relatief wat ouder team; dan zijn veranderingen altijd wat moeilijker te realiseren. Hierdoor bestaat wel een zeker ongeduld bij de daltonwerkgroep.

De Daltonwerkgroep organiseert op dinsdagmiddagen themabijeenkomsten/studiemiddagen met vrijwillige inloop. Steeds ca. 10 mensen zijn aanwezig. Bijna alle vakken zijn in de daltonwerkgroep vertegenwoordigd.

Waarom campagne 5x5x5?

Schoolleiding zag te weinig van dalton terug in de les. Daarom veel meer accent op de vijf rollen van de docent, op de vijf kernwaarden van dalton en op de vijf kenmerken van een goede daltonles.

Hoe borg je de ambities om goede daltonlessen te ontwikkelen?

De schoolleiding wil vooral feedback ophalen en bewustzijn creëren door middel van leerlingenenquêtes (lesbeoordelingen door leerlingen) via de iPad. Maar technisch is dat dit jaar nog niet gelukt.

Hoe krijg je daltondenken en daltondoen bij docenten geborgd?

Door feedback en spiegelen van gedrag, "we hopen dat dit soort gesprekken helpen."

“Ook hopen we dat de blokuren (van 80 minuten) andere werkvormen en meer differentiatie genereren”.

Wat de schoolleiding betreft is “maatwerk” het kernwoord. Dan ontstaat er eigenaarschap bij de leerling. De ambitie van maatwerk is ontstaan uit de behoefte van leerlingen.

Wordt er gebruik gemaakt van facultatief lessen volgen? Via mentorgesprekken wordt hierop gestuurd. Snipperen is voor alle leerlingen mogelijk.

Bij de schoolleiding is er grote tevredenheid over de reflectiegesprekken. Kern bij die gesprekken met leerlingen is: “wat heb je van ons nodig?” Leerlingen vroegen kennelijk zelf om een tweede reeks reflectiegesprekken. Gegevens over leerlingen worden door docenten digitaal teruggekoppeld. De schoolleiding neemt waar dat leerlingen hierdoor gestimuleerd worden bij hun docent of mentor navraag te doen en het gesprek aangaan.

Ouders zijn over de reflectiegesprekken heel positief.

Het PVC is vooral bedoeld om leerlingen te ondersteunen en vast te leggen wat nodig is om succesvol te zijn in een volgende periode. Maar soms organiseren leerlingen hun ‘verbeterplan’ anders en dat mag ook.

In algemene zin stelt de schoolleiding vast dat de docenten altijd bereid zijn de leerlingen te helpen. We zien dat ook tijdens de rondgang in de school en in de klassen.

Hoe geeft de schoolleiding zelf het ‘daltonvoorbeeld’? Door veel ruimte te geven aan het team.

Dalton is ook standaard een onderdeel in de gesprekkencyclus (functioneringsgesprekken).

Het daltononderwijs en het daltongedachtegoed komt ook met regelmaat terug tijdens studiedagen; juist ook omdat dit soort bijeenkomsten vaak verzorgd worden door de daltonwerkgroep.

Hoe is de professionele relatie tussen schoolleiding en medewerkers? De schoolleiding wil laagdrempelig zijn. Vaak is het overleg informeel. Juist om medewerkers (het gevoel van) ruimte te geven, is de schoolleiding uit de daltonwerkgroep gestapt. Zo kan de werkgroep aan de slag zonder het mogelijke beeld van inmenging of belangenverstrengeling.

Begeleiding en coaching vindt met name plaats voor nieuwe / startende docenten. Voor (langer) zittende docenten is er geen duidelijk beleid in mogelijkheden van coachende ondersteuning. Dat wordt door de schoolleiding ook erkend: “het gebeurt nog veel te weinig.” Wel staan de deuren altijd open voor uitwisseling.

De schoolleiding heeft de ambitie om de leerlijn en de projectmatige opzet van het Onderzoekend Leren dat nu wordt toegepast voor het onlangs ontwikkelde NOVA Tiener College, op te nemen in de daltondidactiek van de eigen school.

Er is tussen de vestigingen van het Stedelijk Dalton Lyceum meer samenwerking gekomen. Voorbeelden daarvan zijn (dalton) scholingsactiviteiten, voorbereiding op de daltonvisitatie en een komend congres voor alle medewerkers.

Het visitatieverslag/de zelfevaluatie is met alle medewerkers gedeeld.

De schoolleiding is trots op wat leerlingen doen en wat zij kunnen. Als mooi voorbeeld wordt genoemd dat er eigenlijk geen toezicht (meer) hoeft te zijn op gebruik van de studieruimtes. Ook zijn er ouderejaarsleerlingen die brugklassers opvangen bij lesuitval.

Bij rondleidingen e.d. neemt de schoolleiding waar hoe verrast leerlingen van buiten zijn over de sfeer in de school en de werkhouding van de leerlingen. Ook ouders van buiten reageren met veel waardering op de zo aardige leerlingen van het Stedelijk.

De schoolleiding wil door met de ontwikkeling van de school. Er zijn stappen gezet, het tempo van veranderingen is niet zo hoog, maar men wil verder. Daarbij wordt onder andere gedacht aan een andere, meer flexibele roosterorganisatie.

Uit de gesprekken met ouders

Waarom heeft u voor deze school gekozen?

Ze voelen zich hier thuis. Directie en leerkrachten zijn toegankelijk.

Door de kennismakingslessen vooraf (6x), positieve ervaringen.

Gekozen op gevoel, kind mocht zelf ook kiezen. Kunst en cultuur vond deze moeder belangrijk.

Introductiedagen: bovenbouwleerlingen waren erg enthousiast naar nieuwe brugklassers. Niet bewust voor Dalton gekozen.

Aanbod is klein. Een school viel gelijk af door geloof. Vader heeft dezelfde docenten gehad. Vertrouwd gevoel. Dochter erg zelfstandig, echt daltonkind.

2 kinderen hebben op een dalton basisschool gezeten. ☐ Doorgaande lijn.

Enthousiaste leraren en leerlingen op de open dag.

Zijn jullie nu nog tevreden?

Over het algemeen wel. Er zijn altijd kleine dingen en verschillen tussen docenten.

Conflicten worden goed opgelost.

Wat merken jullie van het feit dat deze school een daltonschool is?

Een ouder ziet goed het verschil met haar ene kind en andere kind. Zitten op een verschillende school. Zoon hier op school is heel zelfstandig. Hij vindt de balans tussen het puberbrein en zelfstandigheid lastig. Vb. magister ☐ 7 onvoldoendes op de lijst ☐ gesprekken gehad op school ☐ Verantwoordelijkheid van leerling ☐ moeder had het fijn gevonden als er een signaal was gekomen van school. Ze leren extra skills voor de toekomst.

Communicatie:

Goed, 2x al een reflectiegesprek gehad.

Kortere lijntjes door reflectiegesprek positief

Vertrouwen wordt gegeven aan de leerlingen

Reflectiegesprekken en verschil met tafelgesprekken:

Nog niet echt gehad. ☐ alleen als het niet goed gaat

Kind neemt leiding in het gesprek ☐ dit vinden ouders mooi om te zien.

Wordt uw kind echt als individu gezien?

Jazeker, veel hulp als er problemen zijn.

Anderen beamen dit

Extra activiteiten in het weekend vinden ouders bijzonder positief.

Als uw kind thuis komt kan het dan praktisch goed aan de slag met studiewijzer?

Magister wordt soms niet goed ingevuld ☐ huiswerk lastig door ouders te volgen.

Proefwerkweken planning ☐ geen controle op ☐ geen reflectie op. Alleen in de onderbouw.

Leerlingen weten goed door de studiewijzer wat ze moeten doen.

Ouders vinden het veel huiswerk.

Differentiatie in huiswerk is niet herkenbaar.

Een jongen haalt veel onvoldoendes, leert wel ☐ waar zit het hem in?

PVC ☐ moeder van deze jongen herkent dit niet, andere ouder wel.

Welk cijfer geeft u de school?

9 ☐ vorm van onderwijs spreekt erg aan, betrokkenheid docenten, past bij haar dochter

9 ☐ begeleiding is goed, organisatie is goed.

8 ☐ als alles goed gaat is het een fantastische school. Balans tussen zelfstandigheid en kortere lijnen zou fijn zijn.

9,5 ☐ kind groeit echt door deze school

8 ☐ score wordt omlaag gehaald door dat hij denkt dat niet alle docenten zich bewust zijn dat ze daltononderwijs geven. Iets meer de zachte kant op leerlinggebied bij sommige docenten.

Als je iets zou mogen veranderen aan de school:

Later beginnen met de lessen.

Uit de gesprekken met het bestuur

Gesprek met Bestuur en staffunctionaris kwaliteitszorg (Marlies van der Krogt en Marian Luyten)

Vergeleken met 2 jaar geleden is er nu veel meer samenhang en samenwerking tussen de drie vestigingen. Als voorbeelden: gezamenlijke studiedagen, daltonscholing en de proefvisitaties (collegiale consultatie).

Op 2 april 2019 is er in dat kader een grote congresdag voor alle medewerkers van het Stedelijk Dalton Lyceum, waar de ambitie centraal staat: Van opbrengstgericht werken naar meer ruimte voor persoonlijkheidsontwikkeling". Daar kunnen alle medewerkers reageren op de voorstellen voor het nieuwe schoolplan.

Kwaliteitsinstrument 5x5x5 is door docenten zelf ontwikkeld.

Bij sommige docenten mist het bestuur nog de zelfreflectie met behulp van input door leerlingen.

Bestuur ziet het werk en de ambitie van de daltonwerkgroep als een flinke aanjager voor de huidige ontwikkelingen. Daarnaast zorgen meer jonge docenten voor wat meer reuring in de organisatie: vernieuwend, verfrissend.

Er zijn intensieve contacten met een openbare basisschool die gevestigd is in de buurt van twee vestigingen van Het Stedelijk Dalton. Vanuit die contacten is gezamenlijk een NOVA tienercollege opgezet, waarin Onderzoekend Leren centraal staat. De samenwerking is in meer opzichten een succes. De didactiek en projectmatige aanpak bij Onderzoekend Leren heeft een olievlekwerking onder zittende docenten van de scholen. Daarnaast blijken leerlingen enthousiast over deze onderwijskundige aanpak. Het is de bedoeling dat de leerlingen van het Tienercollege naar klas 3 van het Dalton Lyceum doorstromen.

Marlies geeft aan dat het bestuur via de kwaliteitszorg door Marian Luyten de regie genomen heeft om meer consistent en structureel kwaliteitsinstrumenten in te zetten. Marlies geeft aan dat ze in dit proces van kwaliteitsontwikkeling en kwaliteitsverbetering soms flink heeft moeten duwen: kwaliteitsdenken in deze vorm zat nog niet onder de huid bij mensen.

Nu het gebruik van kwaliteitsinstrumenten meer geborgd is, mag er aan scholen, respectievelijk docenten weer wat meer ruimte gegeven worden, aldus Marlies.

We vragen naar de opvallende zaken uit de drie visitatieverslagen (zelfreflecties) van de drie vestigingen.

Marian geeft aan:

Er is op alle vestigingen weer beweging

Dalton wordt op elke vestiging ingekleurd op een eigen manier

Er is veel meer aandacht voor het neerleggen van eigenaarschap bij de leerling

In de afgelopen periode wilde het bestuur soms meer dan de scholen aankonden. Soms moest daarom het tempo omlaag gebracht worden.

Vanuit het dilemma 'loslaten of sturing', geeft Marlies aan dat er de afgelopen periode meer regie moest komen op kwaliteitsdenken en verdere professionalisering. Voor docenten die niet mee wilden in de ontwikkelingen gold volgens haar "of je gaat mee, of je moet een goed verhaal hebben.."

Het bestuur is tevreden over de schoolleiding van de door ons bezochte locatie Overkampweg.

Docenten mogen wat het bestuur betreft ruimte nemen en zouden nog meer moeten durven experimenteren met bijvoorbeeld collegiale visitaties en intervisie. Voor sommige docenten is die stap nog net te groot.

In het kader van kwaliteitszorg en HRM worden in de komende tijd alle teamleiders in een opleiding van twee jaar geschoold in het voeren van ontwikkelgesprekken; in het aangaan van de professionele dialoog.

beoordeling

nr	Beoordelingskader	ontwikkeling	
		O	V
0	Realisering aanbevelingen vorige visitatie*		V
1	Vrijheid in gebondenheid / Verantwoordelijkheid en vertrouwen		V
2	Zelfstandigheid		V
3	Samenwerking		V
4	Reflectie		V
5	Effectiviteit- doelmatigheid		V

* niet van toepassing bij licentieverlening

Advies aan het bestuur van de NDV

	Advies	Criteria
	Licentie verlenen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde.
	Over twee jaar versnelde visitatie voor licentieverlening	Twee of meer onvoldoende kernwaarden
	Geen licentie verlenen	Na versnelde visitatie licentieverlening twee of meer onvoldoende kernwaarden
X	Licentie voor vier jaar verlengen	Maximaal één onvoldoende kernwaarde inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Over twee jaar versnelde visitatie (bij de vier jaarlijkse visitatie)	Twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging
	Licentie intrekken	Na versnelde visitatie twee of meer onvoldoende kernwaarden inclusief realisering aanbevelingen vorige visitatie + borging

Aanbevelingen die met een plan van aanpak opgenomen worden in de schoolreactie

Aanbeveling	Omschrijving
Nr.1	Vrijheid en verantwoordelijkheid <u>Leerlingniveau</u> Denk na over het leggen van meer verantwoordelijkheid bij leerlingen bij het invullen van lessen, lesprogramma's, leerroutes en keuzes. Door actieve werkvormen aan te bieden waarin informatie (de lesstof) betekenis krijgt, maak je leerlingen verantwoordelijk voor hun eigen leerproces. Nodig leerlingen expliciet uit om een keuze te maken in hun eigen leerroute. Leg evaluatiemomenten vast, zodat je van eigen fouten kunt leren. Daar zijn al mooie reflectieformulieren voor in huis. <u>Leraarniveau</u> Nodig docenten expliciet uit om hun daltonverantwoordelijkheid te nemen door leerlingen in een eigen (!) leerroute mee te nemen. Doe niet wat de leerling zelf kan doen. Heb vertrouwen in het eigen kunnen van de leerling en het systeem van de daltonschool (reflectiegesprekken, snipperkaart, leerlingbespreking nieuwe stijl, PVC's) om leerlingen meer regie te geven in hun leerproces.
Nr.2	Zelfstandigheid <u>Leerlingniveau</u> Er zijn met name in de bovenbouw studiewijzers met drie leerroutes, die alom gebruikt worden. Dit biedt leerlingen een grote zelfstandigheid. Het is mooi om te zien dat hierin grote stappen zijn gemaakt. Leerlingen kiezen vaak voor de basisroute en soms, voor een toets, voor de extra oefening. Bekijk hoe leerlingen verder uitgedaagd kunnen worden en op ontdekkingstocht kunnen gaan naar hun eigen leerroute vanaf klas 1. <u>Leraarniveau</u> In veel geobserveerde lessen is de docent vrijwel de hele les aan het woord. Geef leerlingen de kans om alleen een korte instructie te volgen en aan een kleinere groep leerlingen verlengde instructie te geven. Biedt leerlingen hierbij actievere werkvormen aan.
Nr.3	Samenwerking <u>Leerlingniveau</u> Leerlingen vatten de vaardigheid samenwerken vooral op als gezamenlijk een taak uitvoeren. Ze zijn onbewust bekwaam. Echter vindt er veel samenwerking plaats maar dit lijkt voornamelijk uit efficiëntie-overwegingen ingezet te worden. De voorbeelden van samenwerking binnen bijv. CSM spreken boekdelen: gebruik deze als inspiratiebron bij de didactiek in reguliere lessituaties/daltontaken. <u>Leraarniveau</u>

	Good practices delen met collega's op het gebied van samenwerking helpt om het thema meer leven in te blazen. Er zijn parels aanwezig binnen het docententeam en binnen de vakken, een laagdrempelige vorm van intervisie creëert kansen. Binnen de daltonwerkgroep is er een open dialoog over onderwijsgerelateerde thema's waarbij collega's inspraak hebben. Je als docent lerend opstellen zorgt voor meer kennisvergarig. <u>Schoolniveau</u> Er heeft collegiale visitatie plaatsgevonden binnen de SDL-scholen. Tevens is er een ontwikkeling gaande op het gebied van (interne) daltonscholing voor (nieuwe) docenten. Blijf gebruik maken van elkaars expertise.
Nr.4	Effectiviteit en borging De daltonwerkgroep bestaat uit gedreven collega's met veel ambitie. Deze daltonwerkgroep heeft ook duidelijk bijgedragen aan de beweging die in de daltonontwikkeling op het Stedelijk zichtbaar is. Er zijn vele ideeën en plannen in de werkgroep. Doe echter niet alles tegelijkertijd, maar richt de focus op enkele belangrijke doelen en formuleer het resultaat daarvan. Zoek daarin de verdieping en vooral ook een heldere procesbewaking. Het kan helpen om daarbij ondersteuning te zoeken bij een (deskundige) procesbegeleider. Op die manier worden nieuwe ideeën ingebed in een professionele kwaliteitsontwikkeling en voorkom je dat mooie plannen en veel energie te gemakkelijk wegdrijven in de hectiek van de dag.

Het visitatieteam heeft grote waardering voor de zelfevaluatie van de school, die helder en zelfkritisch is opgezet vanuit een waarderende vraagstelling:

- wat gaat al goed?
- wat moet beter/anders?

De school heeft een realistisch beeld van de eigen ontwikkeling. De beschreven praktijk en de ontwikkeldilemma's komen overeen met het beeld dat het visitatieteam heeft gekregen via lesobservaties en vanuit de gesprekken.

Twee jaar geleden constateerde het toenmalige visitatieteam dat de visitatie eigenlijk te vroeg kwam, er waren toen slechts aanzetten gegeven voor verdere ontwikkeling. In de afgelopen twee jaar is er hard gewerkt aan de aanbevelingen, in kleine, maar concrete stappen. Het nadenken over daltononderwijs is breder opgepakt, o.a. met de andere twee daltonscholen binnen het bestuur. Het gesprek over daltononderwijs heeft weer een plek gekregen en is meer zichtbaar geworden. Dit gesprek wordt gevoerd met docenten en met leerlingen, de wijze waarop docenten en leerlingen op elkaar reflecteren is een goede leerversterker. Daarbij komen vragen over het tempo van de veranderingen of vernieuwingen vanzelf boven water: moeten we bepaalde daltonverbeteringen in de versnellingsstand zetten of moeten we

verdiepen? De VWO-leerlingen op deze locatie vormen daarbij een goed klankbord voor de verdere koers van de school.

De docenten op deze school spreken met trots over hun leerlingen en wat zij bereiken en voelen zich zeer betrokken bij de persoonlijke ontwikkeling van hun leerlingen.

Wij bedanken de schoolleiding, de docenten en het OOP, de ouders en de leerlingen voor hun openhartigheid tijdens de gesprekken.

Schoolreactie op de visitatie

Overige opmerkingen en ervaringen m.b.t. het verloop van de visitatie. hierbij valt te denken aan: opstelling visiteurs, dagrooster, gevoerde gesprekken, etc.

N.B. Dit zijn opmerkingen *van de school zelf*. Deze opmerkingen kunnen dus afwijken van de "slotopmerkingen" genoemd in het visitatieverslag.

Allereerst wil de school haar waardering en dank uitspreken voor het visitatieteam voor de plezierige, open, opbouwende en waarderende wijze waarop de visitatie heeft plaatsgevonden. De visitatiecommissie heeft uitvoerig en zeer concreet aanbevelingen gedaan m.b.t. onze vragen en een aantal ontwikkeldilemma's. Dank hiervoor. Het vormt een mooie basis voor de daltonontwikkeling de komende jaren.

Plan van aanpak m.b.t. uitwerking aanbevelingen

aanbeveling 1.

(letterlijk overnemen uit
visitatieverslag)

Vrijheid en verantwoordelijkheid

Leerlingniveau

Denk na over het leggen van meer verantwoordelijkheid bij leerlingen bij het invullen van lessen, lesprogramma's, leerroutes en keuzes. Door actieve werkvormen aan te bieden waarin informatie (de lesstof) betekenis krijgt, maak je leerlingen verantwoordelijk voor hun eigen leerproces.

Nodig leerlingen expliciet uit om een keuze te maken in hun eigen leerroute. Leg evaluatiemomenten vast, zodat je van eigen fouten kunt leren. Daar zijn al mooie reflectieformulieren voor in huis.

Leraarniveau

Nodig docenten expliciet uit om hun daltonverantwoordelijkheid te nemen door leerlingen in een eigen (!) leerroute mee te nemen. Doe niet wat de leerling zelf kan doen. Heb vertrouwen in het eigen kunnen van de leerling en het systeem van de daltonschool (reflectiegesprekken, snipperkaart, leerlingbespreking nieuwe stijl, PVC's) om leerlingen meer regie te geven in hun leerproces.

actie

De aanbevelingen 1 en 2 zijn concrete aansporingen voor de docenten om verdere stappen te zetten op daltongebied. D.m.v. scholing, conferenties

	en intervisie willen we hierover de komende jaren met de docenten in gesprek en gezamenlijk zoeken naar de praktische invulling (“hoe”). Voor docenten is een handreiking daltonuur gemaakt door de daltonwerkgroep die de docenten stimuleert om leerling actiever te maken in het daltonuur. De dalton kwaliteit van de les wordt nog nadrukkelijker een vast punt in de FG en minder vrijblijvend. Deze FG vinden 2 maal per jaar plaats. Daarnaast kunnen de docenten middels een digitale vragenlijst feedback vragen aan de leerlingen. Hierin zijn de daltonaspecten nadrukkelijk opgenomen. Voorafgaand aan een FG is dit verplicht voor de docenten. Uit alle secties is een docent gefaciliteerd om te onderzoeken/ontwikkelen om ons onderwijs moderner en digitaal te maken. Samen vormen deze docenten de werkgroep modernisering. Hierbij zal ook gekeken worden naar de samenhang met de daltonvaardigheden.
uitvoerenden	Secties Teamleiders (mbt FG) Werkgroep modernisering
tijdvak	Vanaf schooljaar 2019-2020
scholing/ externe ondersteuning	Nascholing FG voor teamleiders in najaar 2019
toelichting	

aanbeveling 2. (letterlijk overnemen uit visitatieverlag)	Zelfstandigheid Leerlingniveau Er zijn met name in de bovenbouw studiewijzers met drie leerroutes, die alom gebruikt worden. Dit biedt leerlingen een grote zelfstandigheid. Het is mooi om te zien dat hierin grote stappen zijn gemaakt. Leerlingen kiezen vaak voor de basisroute en soms, voor een toets, voor de extra oefening. Bekijk hoe leerlingen verder uitgedaagd kunnen worden en op ontdekkingstocht kunnen gaan naar hun eigen leerroute vanaf klas 1. Leraarniveau In veel geobserveerde lessen is de docent vrijwel de hele les aan het woord. Geef leerlingen de kans om alleen een korte instructie te volgen en aan een kleinere groep leerlingen verlengde instructie te geven. Biedt leerlingen hierbij actievere werkvormen aan.
actie	<u>Leerling niveau:</u> er wordt gestart met een nieuw plan van de daltonwerkgroep om het werken met planners/studiewijzers vanaf klas 1 geleidelijk op te bouwen en uit te breiden. In eerste instantie nog ondersteund door huiswerk (in Magister) later alleen met studiewijzers met steeds grotere tijdsblokken. In studie-/mentorlessen in de onderbouw wordt aanleren van daltonvaardigheden en daltondiscipline een belangrijk wekelijks terugkerend item. <u>Leraarniveau:</u> mogelijkheden om leerlingen d.m.v. facultatieve lessen, flexlessen, snipperuren,...de keuze te geven om de lestijd anders in te vullen (andere tijd, plaats,...) worden uitgebreid.
uitvoerenden	Mentoren en vakdocenten
tijdvak	Vanaf schooljaar 2019-2020

scholing/ externe ondersteuning	
toelichting	
aanbeveling 3. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Samenwerking Leerlingniveau Leerlingen vatten de vaardigheid samenwerken vooral op als gezamenlijk een taak uitvoeren. Ze zijn onbewust bekwaam. Echter vindt er veel samenwerking plaats maar dit lijkt voornamelijk uit efficiëntie-overwegingen ingezet te worden. De voorbeelden van samenwerking binnen bijv. CSM spreken boekdelen: gebruik deze als inspiratiebron bij de didactiek in reguliere lessituaties/daltontaken. Leraarniveau Good practices delen met collega's op het gebied van samenwerking helpt om het thema meer leven in te blazen. Er zijn parels aanwezig binnen het docententeam en binnen de vakken, een laagdrempelige vorm van intervisie creëert kansen. Binnen de daltonwerkgroep is er een open dialoog over onderwijsgerelateerde thema's waarbij collega's inspraak hebben. Je als docent lerend opstellen zorgt voor meer kennisvergarig. Schoolniveau Er heeft collegiale visitatie plaatsgevonden binnen de SDL-scholen. Tevens is er een ontwikkeling gaande op het gebied van (interne) daltonscholing voor (nieuwe) docenten. Blijf gebruik maken van elkaars expertise.
actie	<u>Leerlingniveau</u>: evaluatie van de samenwerking moet een grotere plaats krijgen in de reflectie om de leerlingen bewuster te maken van de mogelijkheden van samenwerking <u>Leraarniveau</u>: de daltonwerkgroep heeft een plan gemaakt voor regelmatige (4x per jaar) intervisie in groepen docenten; start in september 2019. <u>Schoolniveau</u>: de daltonwerkgroepen/onderwijswerkgroepen van de verschillende vestigingen gaan regelmatig overleggen en uitwisselen. Jaarlijks is er een gezamenlijk onderwijs congres voor alle docenten van de vestigingen van het SDL. Scholing van nieuwe docenten en daltonscholing wordt verzorgd samen met de locatie Kapteynweg. Er wordt gewerkt aan de oprichting van een SDL Academie samen met het OPOD (openbaar basisonderwijs). Er is regelmatig overleg tussen de daltoncoördinatoren van de daltonscholen in de regio ZW; in maart 2020 is er een gezamenlijke daltonconferentie voor alle docenten van deze scholen.
uitvoerenden	Leerlingniveau: mentoren Leraarniveau: daltonwerkgroep Schoolniveau: daltonwerkgroep en MT
tijdvak	Schooljaar 2019-2020

scholing/ externe ondersteuning	
toelichting	
aanbeveling 4. (letterlijk overnemen uit visitatieverslag)	Effectiviteit en borging De daltonwerkgroep bestaat uit gedreven collega's met veel ambitie. Deze daltonwerkgroep heeft ook duidelijk bijgedragen aan de beweging die in de daltonontwikkeling op het Stedelijk zichtbaar is. Er zijn vele ideeën en plannen in de werkgroep. Doe echter niet alles tegelijkertijd, maar richt de focus op enkele belangrijke doelen en formuleer het resultaat daarvan. Zoek daarin de verdieping en vooral ook een heldere procesbewaking. Het kan helpen om daarbij ondersteuning te zoeken bij een (deskundige) procesbegeleider. Op die manier worden nieuwe ideeën ingebed in een professionele kwaliteitsontwikkeling en voorkom je dat mooie plannen en veel energie te gemakkelijk wegdrijven in de hectiek van de dag.
actie	Samen met de daltonwerkgroep wordt er een volgorde en prioritering vastgesteld van de activiteiten en ideeën De daltonwerkgroep kan indien gewenst en in overleg beschikken over extra tijd en faciliteiten. Ook externe ondersteuning is daarbij mogelijk. Er is regelmatig overleg tussen MT en de voorzitter van de daltonwerkgroep.
uitvoerenden	Daltonwerkgroep en MT
tijdvak	Schooljaar 2019-2020
scholing/ externe ondersteuning	Indien gewenst door daltonwerkgroep mogelijk.
toelichting	

Ondertekening school en visitatievoorzitter voor gezien

naam	functie	handtekening	datum
L.A.F. Gerrits	directeur	L. G	16-9-2019
	visitatievoorzitter		

Dit verslag wordt binnen drie weken na ontvangst (het liefst per e-mail als Wordbestand) opgestuurd naar de
visitatievoorzitter, die dit binnen vijf weken na de visitatie opstuurt naar de inhoudelijk medewerker visitaties van
de NDV.